Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД YНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...ин 21-hээ гарана | № 212 (15835) | 1981 оной сентябриин 13, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ТАНКИСТНУУДАЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ХYНДЭЛЭЛДЭ

Танкистнуудай үдэртэ зорюулагдаhан нийслэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй болон Московско гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаан М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Совет Армиин Түбэй байшан соо сентябриин 11-дэ болобо.

СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо Советскэ Союзай Маршал С. Л. Соколов, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшын нэгэдэхи орлогшо В. И. Другов, Советскэ Союзай Маршал И. Х. Баграмян, сэрэгэй начальнитууд, танк бүтээгшэд ба конструкторнууд, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд суглаанай президиумдэ байлсаба.

Баярай суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтын оршон байдалда КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

(ТАСС).

ХАРГЫ БА ТРАНСПОРТ

...н баян Буряад оронoймнай нютаг ...руу харлан зурыhан харгынуудаар ...йшье, хүнгэншье элдэб олон ма... ...нуд удэр hүниие илгангүй hүндэлдэ... ...аш. Энэмнай промышленна пред... ...болон барилганиуудай, колхоз болон ...ууудай нэгэ жэгдээр, ашаг үрэтэй... ...удэлмэриеэ хэхэдэнь, урдаа таби... ...үсэб даабарияа дүүргэхэдэнь гори... ...э туhа нүлөө үзүүлнэ ха юм. Тиимэ... ...втомобильна паркые дүүрэн хүсөөрнь ...ээ хэрэгтэ харгы замай ямар бай... ...бүхы юумэн нэн түрүүн дулдыда... ...рэтэй. Республикын район бүхэн, ...бүхэндэ хүрэхэ олон тоото харгы... ...ашаа тээhэн хэды олон автотран... ...ябана гээшэб?

...эй үедэ манай Эхэ орон дотор ав... ...ильна харгы заhабарилха хэрэгтэ ...ехээр хандуулдаг, гүрэнэй ехэ ...льна hомололго гаргашалдаг бо... ...бди. КПСС-эй XXVI съездын ...обэринүүд болон «Орон доторoo ...бильна харгынуудые барилга, заhа... ...ые hайжаруулха ба тэдэниие hай... ...байлгаха хэмжээнүүд тухай» гэhэн ...ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй ...й баталан абаhан тогтоол энээ... ...үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. Тус тог... ...бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэг ...манай республикын автомобильна ...нуудай хэр зэргэ заhабарилагдадаг, ...адаг байhые, мүн колхоз, совхозуу... ...уса, тосхонуудай районойнгоо түб... ...зэргээр холбогдоhые шалгажа ...эрилтэ бидэнэй урда табигдана гээ... ...үгөөр эдэ харгынуудай диилэнхи ...нь муугаар заhабарилагдаhан, хан... ...гөөр харууhалагдаhан байна.

...и болон правительствын энэ шуха... ...тоолые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ...ла Дотоодын хэрэгүүдэй министер... ...Илангаяа ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд ...нгөө хубита оруулжа байдаг юм. ..., ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд өөhэд ...нгөө hанамжа, дурадхалнуудые хар... ...эрэ гэнэ усал hэргылхэ комиссида ...ээжэ дуулгажа байдаг болонхой. ...ые мэдэhээр, республика доторхи ...нууд үшөөл hанаhанда хүрэмөөр бэ... ...ые ажахын үйлэдбэрине саашадань ...эгэ, хүдөөгэй хүн зоной байдал ...ые hайжаруулга хадаа хүдөө тос... ...ые болбосон түхэлтэй болгохо хэ... ...ажабайдалай транспортна hудаhан ...автомобильна харгы барилгатай сэ... ...ботой бшуу. Муу харгытай байhан ...э хүдөөгэй ажахынуудай транспорт ..., хэды ехэ гарзада ороно гээшэб? ...саг зуурын хүдөө ажахын ха... ...лын үедэ үйлэдбэридэ ямар ехэ ...шаруулагдадаг гээшэб?

...ые hүүлэй жэлнүүдтэ республикын ...нютагууд тээшэ hайн харгынууд та... ...ай. Илангаяа «Бурятавтодор» гэ... ...йлэдбэриин управлениин харгы за... ...ддаг участогууд үнгэрhэн үедэ яhа... ...hаар хүдэлжэ гараа гэжэ тэмдэглэ... ...этэй. Эдэнэр 1980—1981 онуудай ...үедэ Улаан-Үдэ—Хоринск—Нарhа... ...мановка—Багдарин, Романовка—Тэ... ...гэhэн харгы дээрэ арбан табан мо... ...үүргэ табиhан, хуушануудыень за... ...иhан байха юм. Энэ үйлэдбэриин ...ениин хүтэлбэрилэгшэд республи... ...Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ...ай дурадхал, гомдолнуудые тэрэ ...хараадаа абажа, зохихо, бүтэм... ...хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлдэг ... Жэшээнь, Яруунын, Хэжэнгын райо... ...харгы барилга-заhабарилгын уп... ...нүүдэй муугаар хүдэлдэг, ГАИ-гай ...эрилэгшэдэй тэмдэглэhэн дутуу ...нүүдые саг соонь усадхадаггүй бай... ...ай тэдэндэ мэдээсэгдэhэн юм. Мү... ...Яруунын райондо харгын хүдэлмэри ...он Минеев ажалhаа сүлөөлэгдэhэн, Хэжэнгын райондо начальнигаар хү... ...байhан Куркалов шанга зэмэдэ ...эн байна. Тингэжэ тэндэ харгы за... ...ха хүдэлмэридэ зарим hайн хуби... ...боложо эхилээ, ажалай эмхидхэл ...раа.

БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

Гэхэтэй хамта, Улаан-Үдэ—Турунтаево—Могойто, Гусиноозерск—Петропавловка — Закаменск, Туран—Ниловэ Пустынь гэhэн маршрудай болон бусад харгынууд муугаар заhабарилагдана. Дурсагдагша харгынууд дээрэ хура бороогой hүүлээр бии болоhон яама ялхинууд, харгын хажуу заха хүүргэнүүдэй хоёр тала саг соогоо hайнаар заhабарилагдадаггүй гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Эндэ Түнхэнэй районой харгы барилга-заhабарилгын 2215-дахи управлениин мэдэлэй харгы тон муу байдалтай болонхой. Илангаяа Туранhаа Нилова Пустынь руу ошоhон харгы аюултай. Юуб гэхэдэ, энэ харгыгаар олон пассажирнуудые hуулгаhан ПАЗ, ЛиАЗ түхэлэй томо автобусууд ябадаг ха юм. Республикын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд 1977—1980 онуудай туршада энэ участок дээрэ автобусуудай ябахыень хориhон шиидхэбэри дэмы абаагүй hэн. Үнгэрэгшэ жэлэй hүүлээр тус управлени харгыгаа заhабарижа, автобусуудаа ябуулдаг болоhон байгаа. Тиигэбэшье тэндэ хэхэ юумэн ехэ.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй автотранспортна эмхинүүдэй гэмээр харгы дээрэ аюулта ушарал hүүлэй үедэ али олоор үзэгдэдэг болоо. Тус нэгэдэлэй эмхинүүдэй ойhоо модо шэрэдэг харгынууд түмэр зам дээгүүр татагдаhан аад, харуулшангүй байдаг. Мүн отологдоhон модо зандань шэрэдэг машинын харгыгаар олон автобусууд ябадаг байха юм. Зүгөөр өөрынгөө мэдэлэй харгынуудые саг соонь заhабарилжа байха уялгатай леспромхозууд шухала энэ хүдэлмэрeэ хэнэгүй. Тиihээ тиитэрээ, леспромхозуудай модо шэрэhэн харгынуудай захаар барилгын модоной ехээр хаягданхай байхыень харахада, халагламаар юм. Илангаяа Үнэгэтэй—Красный Яр—Тохорюугта гэhэн харгын захаар хэды ехэ барилгын модон мүнөөшье хаятай хэбтэнэ гээшэб. Мүн Эрхүү—Улаан-Үдэ гэhэн маршрудай харгы хүндэлэн табигдаhан зарим модон хүүргэнүүд түмэр бетоноор hэлгэгдэхэ ёhотой аад, энэ хүдэлмэри дүүргэгдэнэгүй.

КПСС-эй Буряадай обком, республикын Министрнүүдэй Совет харгы замуудые hайнаар харууhалха, саг соонь заhабарилха ба үргэдхэхэ, шэнэ харгынуудые бариха, автотранспорт ашаг үрэтэйгээр хэрэглэхэ, харгын аюулгүй байдал нариннаар сахиха гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулжа, тодорхой хэмжээнүүдые хараалдаг байна. Һаяхана «Республика дотор автомобильна харгынуудые барилга ба заhабарилгын түсэбэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байhан тухай» асуудал Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет зүбшэн хэлсэhэн байха юм. Энэ заседани дээрэ харгы замуудые ашаглаха талаар үзэгдэдэг дутуу дундануд элирүүлэгдэhэн, тэдэниие усадхаха хэмжээ ябуулганууд заагдаhан байна. Сэхыень хэлэхэдэ, автотранспортнуудай аян замдаа hаадгүйгөөр ябадаг болохын тула арюун сэбэр харгы бариха, заhабарилха гээшэ гансашье харгы заhабарилагшадай хэрэг бэшэ, мүн арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй, партийна, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга болоно бшуу.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор «Ниитын хэрэглэмжын автомобилиин харгынуудтай районуудай түбүүдые, колхоз, совхозуудай түб буусануудые холбодог хүдөөгэй автомобильна харгы барилгые үргэдхэхэ. Харгыгаар ябалгын аюулгүйе сахиха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулан, харгы барилгын, заhабарилгын, тэрэниие hайнаар байлгалгын шанар hайжаруулха» гээд сэхэ заагдаhан байха юм.

Ушар иимэhээ партиин съездын энэ тодорхой заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ гансашье тусхай эмхи зургаануудай зорилго бэшэ, харин нютагай партийна, совет болон профсоюзай организацинуудай, үргэн олониитын үдэр бүри анхаралаа хандуулжа байха асуудал гэжэ hанагдана.

Һайн харгынуудтай байжа, автомобильна транспортые ашаг үрэтэйгөөр, гүйсэд хүсэндэнь хэрэглэдэг болоо hаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байhаниинь эли ха юм. Энээниие хүн бүхэн ойлгохо, өөрынгөө хубита оруулха зэргэтэй бшуу.

Д. ИВАНОВ,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай начальнигай орлогшо.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНYYДЭЙ СОВЕДТЭ

«НҮҮРҺЭНЭЙ (СЛАНЦЕВА) ПРОМЫШЛЕННОСТИИН БА ШАХТАНУУДАЙ БАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДАЙ ТАРИФНА ТҮЛӨӨҺЭНҮҮДЫЕ БА САЛИН ХҮЛҺЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, МҮН САЛИН ХҮЛҺЭ ТҮЛЭХЭ ГУРИМ НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ» ТОГТООЛ КПСС-эй ЦК БОЛОН СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ БАТАЛАН АБАА

Юhэдэхи болон арбадахи табан жэлнүүдэй туршада нүүрhэнэй промышленность саашадаа хүгжөөгдөө гэжэ тогтоол соо хэлэгдэнэ. Хүдэлмэриин недели хороохо, зарим бүлэг хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, шахтернуудта пенси түлэлгые hайжаруулха тушаа шухала социальна хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Гэхэтэй хамта шэнэ шахтануудые, разрезүүдые баригын, мүн мүнөө хүдэлжэ байгаа шахтануудые хүсэдөөр ашаглалгын гээгдэжэ ябаhан ушарhаа, тэрэшэлэн үйлэдбэри болон ажал эмхидхэлгэдэ дутагдалнуудай үзэгдэдэг, предприятинуудта хүдэлмэришэдэй дуталдадаг дээрэhээ арадай ажахы түлишээр гүйсэд хүрэхөөр хангагданагүй.

1981—1985 онуудта болон 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын, КПСС-эй XXVI съездын баталан абаhан гол шэглэлнүүдтэй зохилдуулан, тэрэшэлэн нүүрhэнэй (сланцева) промышленностьда, шахтанууд болон разрезүүдэй барилгада мэргэжэлтэй кадрнуудые хабаадуулан тогтонижуулха, тэдэнэй ажана байдалые hайжаруулха зорилгоор, мүн үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлгэдэ салин хүлhэнэй урмашуулхы үүргые ехэдхэхын тулада нүүрhэнэй (сланцева) промышленностьда хүдэлдэг промышленна-үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй, гадна нүүрhэнэй (сланцева) шахтанууд болон разрезүүдэй барилгын (шэнэдхэн заhабарилгын) тагаар хадын хүдэлмэридэ ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдэй тарифна түлөөhэнүүдые дээшэлүүлхэ гэжэ тогтоол соо хараалагдана:

газар доро хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй түлөөhые дундаа зэргэнь 27 процентээр, хадын нэмэл хүдэлмэридэ ажаллагшадай түлөөhые 23—24 процентээр ба бусад ажалнуудта хүдэлэгшэдэй түлөөhые 18 — 20 процентээр дээшэлүүлхэ.

Ажалай эрхэ байдалhаа дулдыдуулан, дурсагдаhан хүдэлмэришэдэй тарифна түлөөhэнүүдые hайнаар илгаруулдаг болохо. Тиихын тулада илангаяа хоротой, хүшэр хүндэ эрхэ байдалда газар доро хүдэлмэрилэгшэдтэ 10 болон 20 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн тарифна түлөөhэнүүдые, харин хадын нэмэл хүдэлмэринүүдтэ 7 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн түлөөhэ тогтоохо.

Нүүрhэнэй (сланцева) промышленностьда болон нүүрhэнэй (сланцева) шахтанууд болон разрезүүдые бариха, (шэнэлэн заhаха) талаар хадын хүдэлмэридэ хүдэлдэг хүтэлбэрилхы ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлhэн дээшэлүүлэгдэнэ. Тэрээнтэй хамта нүүрhэнэй (сланцева) промышленностьдахи технологическа түмэр замай болон автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй, тэрэшэлэн нүүрhэнэй (сланцева) шахтанууд болон разрезүүдтэ хүдэлдэг, хададахи абаралгын сэрэг жүүлhэн частьнууд болон СССР-эй госгортехнадзорой хадын-техническэ районно инспекцинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй тарифна түлөөhэнүүд болон салин хүлhэн дээшэлүүлэгдэбэ.

Донецкэ, Кузнецкэ, Карагандагай, Экибастузай болон Печорын нүүрhэнэй бассейнүүдтэ тарифна түлөөhэнүүд болон салин хүлhэ 1982 оной нэгэдэхи кварталда дээшэлүүлэгдэхэ. Ороной бусад районуудта шэнэ тарифна түлөөhэ болон салин хүлhэ тогтоохо болзорнууд 1983 оной түсэбтэ хараалагдаха юм.

Тарифна түлөөhэнүүд болон салин хүлhэ дээшэлүүлхэтэеэ хамта нүүрhэ малтан абаха талаар нэмэлтэ даабаринуудые үгэхэеэ болихо гэжэ хараалагдана. Салин хүлhэнэй фондhоо хүдэлмэришэдтэ, мүн ажахын гол үрэ дүнгүүдэй түлөө материальна урмашуулгын фондhоо хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ (хадын мастернууд, мастернууд, ахалагша мастернууд, сменын ба участогуудай начальнигуудhаа болон участогуудай инженерно-техническэ бусад хүдэлмэрилэгшэдhээ гадна) үгтэдэг шангуудай эгээн дээдэ хэмжээн абтаhан тогтоол соо тогтоогдоо.

Тарифна түлөөhэнүүд болон хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлhэнэй тодорхой хэмжээнүүд тухай, тэрэшэлэн тэдэнэй ажалай түлөөhые хубилгаха бусад гурим тухай дурадхалнуудые СССР-эй Нүүрhэнэй промышленностиин министерствын болон РСФСР-эй түлишын промышленностиин министерствын хабаадалгатайгаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулхыень Ажал хүдэлмэриин болон социальна асуудалнуудай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ даалгагдаа. Мүн СССР-эй Госплан, СССР-эй Финансын министерство, ВЦСПС энэ хүдэлмэридэ хабаадалсаха юм.

СССР-эй министерствэнүүдтэ болон союзна республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, нүүрhэнэй (сланцева) промышленностиин болон шахтануудай барилгын үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдтэ (предприятинуудта) болон эмхи зургаануудта иимэ юумэ хэхыень дурадхагдаа гэбэл:

нүүрhэ болон сланец ехээр малтан абаха, шанаржуулха талаар, тэрэнэй шанарые hайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, шэнэ шахтанууд болон разрезүүдые саг болзортонь ашаглалгада оруулха ба проектнэ хүсэндэнь хүргэхэ, ажалай хүсэ бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ, ажалай журам hайжаруулха талаар хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашуулгые ехэдхэхэ;

ажалые эмхидхэлгэ болон нормо тогтоохо хэрэг hайжаруулха. Тиихын тулада үсөөн хүнэй хабаадалгатайгаар хадын техникые улам hайнаар хэрэглэхэ тушаа хүдэлмэришэдэй материальна урмашуулга хангадаг нүүрhэ малтаха агрегатна нормо, тэрэшэлэн саг зуура хүдэлэгшэдтэ нормологдоhон даабаринуудые предприятинуудта тогтоон үргэнөөр нэбтэрүүлхэ;

бригадна гуримаар ажал эмхидхэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхын, мүн бригадын гэшүүдэй бэе бэеэ hэлгэдэг гуримые, хүдэлмэриин саг улам hайнаар ашаглаха ябадалые урмашуулхын тулада нэмэлтэ эрхэ байдал бии болгохо. Тиихын тулада хэдэн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ:

тарифна түлөөhэнүүд болон салин хүлhэ дээшэлүүлхэтэеэ хамта хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай шэнэ дүрим тогтоохо. Түсэбтэ ехэ даабаринуудые дүүргэхэ, нөөсэнүүдые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар тэдэнь материальна урмашуулга хангаха ёhотой.

Тус тогтоолой ёhоор бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудай удха шанарые тайлбарилан ойлгуулха талаар ниитын-политическэ хүдэлмэри ябуулхыень, мүн хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай үргэн хабаадалгатайгаар ажалай түлөөhэнэй шэнэ гурим нэбтэрүүлхэ бэлэдхэл хэжэ, энээнэй үндэhөөр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэг хангахые партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой эмхинүүдтэ, министерствэнүүд болон зургаануудта, нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагдаа.

КОЛЛЕГИИН ЗАСЕДАНИ

Россин Федерациин промышленна нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй генеральна директорнуудэй хабаадалгатай коллегиин үргэдхэмэл заседани сентябриин 11-дэ РСФСР-эй Текстильнэ промышленностиин министерствэдэ болобо.

Һалбариин хүдэлмэриин 8 hарын дүнгүүд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые бэелүүлхэ зорилготой холбоотой асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй захяа заабаринуудай үндэhөөр үйлэдбэриин ашаг үрэ саашадань дээшэлүүлгэдэ, хүн зоной хэрэглэмжын эд бараа элбэг ехээр бүтээн гаргалгада, түүхэй эд ба материалнуудые, түлишэ, элшэ хүсэ алмалгада ехэ анхарал хандуулагдаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев коллеги дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

МОСКВАГАЙ ЛИХАЧЁВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ АВТОЗАВОДОЙ ХYДЭЛМЭРИШЭДЭЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ ПОЛЬШЫН ХYДЭЛМЭРИШЭДТЭ ЭЛЬГЭЭҺЭН

БЭШЭГ

Хүндэтэ нүхэд!

Бүхы совет хүнүүдтэл адли бидэнэр аха дүү Польшодо боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые анхаралтайгаар адаглан харанабди. Танай орон дотор эмхи гуримгүй байдал үүдхэжэ байгаа хүсэнүүд түрүүндээ социализмые «hайжаруулха», «шэнэлэд гэхэ» шухала тухай үгэнүүдээр бэеэ далдалдаг байгаа hаа, мүнөө багаа хуулан хаяад, контрреволюци бэелүүлхые сэхэ уряалдаг болоо гэжэ харанабди. ПНР-тэ социализмын үндэhэ hуури hүйдхэхэ гэhэн нэгэл зорилго тэдэнэй бүхы ажал ябуулгын үмэнэ табигданхай.

Тиимэhээ Польшын хуби заяан бидэнэй hанаа зобооно. «Солидарностиин» съездhээ уламжалан, hанаамнай бүри ехээр зободог болонхой. Польшын хүдэлмэришэн ангиин баатар габьяата тэмсэлэй үрэ дүнгүүдые элдэб гэсээр муушалха гэhэн зорилготойгоор тус съездын үнгэргэдэжэ байhандань гашуудамаар. Харин тэзд Польшын хүдэлмэришэн анги үнэhэн тоборог болгогдоhон эхэ оронoo аха дүү оронуудай арадуудай туhаламжаар hэргээн бодхоожо, сүлөөтэ шэнэ ажабайдалда зоригжуулаа ха юм. Гансал хүдэлмэришэн ангиин дайсад арадай Польшын союзнигууд болон нүхэдые хардаха гүрдэхэ хүрэтэрөө hэшхэлээ гээхэ байна. Гданьска съездын шиидхэбэринүүд дотор Польшодо социализм байгуулха гэhэн багахaншье хүсэлэн үгы. Тэд hөөргэ жэлэй туршада доройтолго бүхы нациин хэмжээгээр дэлгэрhэндэнь hэшхэжэ баярлалга, мүн hаяар байдал бүри муудаха гэhэн заналтанууд тэрээн соонь байна. «Солидарность» дотор ноёрхон зонхилогшо господанар байдал улам муужаруулхые хүсэнэ ха юм.

«Зүүн Европын арадуудта хандалга» гэгдэhэн, съезд дээрэ абтаhан юумэн илангаяа манай дура ехээр гутааба. Бидэнэр тэрэниие уншаад байхадаа, социализмда эсэргүү хоро шараhаа ондоо юумэн тэрээн дотор үгы гэжэ харабабди. Тиин тиимэ муухай үзэл бодолой үүдэнhээ бидэниие, совет хүдэлмэришэдые, hурагаха hанаатай байна. Өөhэдынгөө үзэлhөө, ажалайнгаа үрэ дүнгүүдhээ, өөhэдынгөө тэмсэлhээ арсагты, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ унаhан олон миллион хүнүүдтэ урбагты, коммунис ерээдүйдэ урбагты гэжэ хандалгын авторнууд бидэниие уряална. Энэ мэтын харата ябуулганууд, хододоо совет хүнүүдтэ зэбүүрхэл, буруушаалга түрүүлдэг байха юм. Польшын газар дайда дээрэ харин зонууд бэшэ юм hаа, манай ороной, баатарлиг арадаймнай ашаар «Солидарностиин» үдамаршадшье, мүн Польшо бүхы дээрээ оршон байна ха юм. Тээд манай оронд, манай арадта муухайгаар хандажа байhан хүнүүд зэбүүрхэл буруушаалгаhаа бэшэ ондоо юумэндэ хүртэхэгүй.

Социализмын дайсадай, өөhэдынь ангиин дайсадай «профсоюзууд» «ажалшад», арадай аша туhа» гэhэн үгэнүүдээр халха далда хэжэ байхадань, Польшын хүдэлмэришэдэй, ангиин талаар манай аха дүүнэрэй тэсэжэ байhандань гайхамаар. Һэшхэлгүй муухай балмад ябадалтан, хара hанаатан хайшан гээд хүдэлмэришэдэй дунда орожо, хүдэлмэришэдэй нэрэhээ ябуулгаяа эрхилнэ гээшэб? Тэдэ хүнүүд Польшые капитализмын замда орохыень баадхан түлхинэ, хүдэлмэришэдтэ мүлжэлтэ дарлалтын гэнжэ хүрмэхэ hанаатай бшуу.

Үшөө нэгэ зүйл тухай хэлэнгүй байхын аргагүй. Советскэ Союзда, арадай Польшодо, аха дүү бусад оронуудта бүтээгдэhэн бүхы баялиг манай арадуудай эршэмтэй шанга зохёохы ажалай аша үрэ мүн шуу. Ажал, гансал ажал манай бүхы амжалтануудай үндэhэ hуури, манай аюулгүй байдалай үндэhэ hуури хододоо байха юм. Хүнүүдэй ажаллахада hаалта хэгшэд, үймөө шууяа татагшад, арадай засагта этигэхэгүй ябадал үүсхэгшэд түбхын түрүүндэ эгээлэй хүнүүдтэ—хүдэлмэришэдтэ, таряашадта, үнэн сэхэ интеллигенцинүүдтэ хоро хэнэ.

«Солидарностиин» hанаагаа зобоhон хэбэртэйгээр оролдоhоной ашаар жэл соо эдеэ хоолнай элбэгжэбэ гү, гэр байрамнай урданайхиhаа дулаан болобо гү, баяжаба гүбди? — гэжэ өөhэдhөө hурыт.

Социализмын туйлалтануудые хамгаалха, ангиин дайсаниие тогтоохо хаба шадал, эрэлхэг зориг, шиидэмжэ хүдэлмэришэдтэ, ажалай Польшодо олдохо гэжэ бидэнэр, ЗИЛ-эйхид, этигэхэ хүсэлэнтэйбди. Энэ ябуулгадаатнай совет хүнүүд таанадтай хододоо hаналаа нэгэдэнги, дэмжэжэ байха юм.

МОСКВАГАЙ И. А. ЛИХАЧЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ АВТОЗАВОДОЙ 70 МЯНГАН ХYДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ ЦЕХYYД БОЛОН ТАҺАГУУДАЙ СУГЛААНУУД ДЭЭРЭ 1981 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 11-дэ АБТАБА.

УРАН ЗУРААШАДАЙ СЪЕЗД

...адай АССР-эй уран зураашадай V сьезд уржадэр ...тэдэ Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ музейн конфе... ...соо болобо. Буряадай АССР-эй Уран зураашадай ...ной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй габьяата уран ...Д-Н. **Д. Дугаров** тоосоото элидхэл хэhэн байна. Мүн ...ураашадай холбооной шалгалтын комиссиин түрүүлэг... **...З. Олеников** тус комиссиин ажал ябуулга тухай ...

...адай АССР-эй габьяата уран зурааша **Т. А. Рудь**, ...-эй арадай уран зураашад **А. Н. Сахаровская, А. И. Ти... ...В. Казанский**, Буряадай АССР-эй арадай уран зураа... **...Д. Цыденов**, уран зурааша **Г. К. Купцов**, Буряадай ...эй арадай уран зурааша **С. Р. Ринчинов**, Улаан-Үдэ ...темад архитектор **П. Г. Зильберман**, Советскэ Союзай Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша **Г. Н. Мос...** Буряадай комсомолой шангай лауреат, уран зурааша **А. О. Цыбикова**, Буряадай АССР-эй арадай уран зураашад **М. Е. Шестакова, А. А. Окладников**, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша **М. Г. Эрдынеев**, уран зурааша **И. И. Стариков** болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь **В. Г. Бирюков**, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов**, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секеретарь **А. М. Беляков**, республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд уран зураашадай съездын хүдэлмэридэ хабаадаа. КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Баднев** съездын хүдэлмэридэ хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Уран зураашадай холбооной правлениин болон шалгалтын комиссиин шэнэ бүридэл, РСФСР-эй уран зураашадай V съездын делегадууд hунгагдаба.

ГРАМОТА БАРЮУЛАГДАБА

...—1981 оной үбэлжэлгэ мал ажалай про... ...үйлэдбэрилхэ ба гүрэн... ...даха зорилгоёо ам... ...тайгаар бэелүүлhэнэйнгээ түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Яруунын районой «Победа» колхоз КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа гэжэ мэдээсэгдэhэн байгаа.

Уржадэр «Победа» колхозой хамтын суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев тэрэ Хүндэлэлэй грамотые барюулба.

Манай корр.

ХАРТААБХАЯА ХУРЯАНА

БАРНАУЛ. Алтайн хизаарай тусхай шэглэлтэ ажахынууд хартаабхаяа үргэлжэ дээрэнь хуряажа захалаа. Калининай нэрэмжэтэ колхозой, «Логовской», «Угреневский» совхозуудай хүдэлмэришэд гектар бүриhөө 130—140 центнер хартаабха хуряана.

Хартаабха малтаха хүдэлмэреэ түргэдхэхын тула эрдэмтэдэй дурадхаhан технологическа шэнэ аргануудые ажахынууд хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, механизаторнууд нягтаруулагдаhан хүрьhэтэй участогуудай хартаабха малтахаhаа түрүүн эшэнүүдыень хадажа абаhанай үдаа газараа даб дээрэ hэрхылгэнэ.

Промышленна предприятинууд, студентнэр ажахынуудай хартаабхаяа хуряалгадань ехэ туhа хүргэнэ. Машинаар хуряаhанай hүүлдэ үлэhэн хартаабха гараараа түүхэ бригаданиуудые, эшэ суглуулха звенонуудые эмхидхээ.

ЖИТОМИР. Народническо районой Горькиин нэрэмжэтэ колхозой Социалис Ажалай Герой А. Бондарчугай комбайнай экипаж область доторoo түрүүлэн мянган тонно хартаабха хуряагаад байна. Түрүүшын арбан үдэрэй турша соо иимэ үрэ дүн туйлагдаа. Гектар бүриhөө дундаа жэшээгээр 350 центнер хартаабха абтана.

Таряашадай баян ургаса хуряалгадань эрдэмтэд туhаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэй hанамжа дурадхалнуудай ёhoор, хартаабха ургуулха түрүү технологи нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдэнэ. Хартаабхашад минеральна үтэгжүүлгэ тарааха шэнэ аргануудые хэрэглэнэ. Тиигэhэнэй ашаар плантаци дээрэхи бүлэнсэгүүдэй (кустнуудай) тооe олошоруулна. Селекционернууд «Житомирянка», «Полесский розовый» гэжэ үндэр ургасата шэнэ сортын үрэhэнүүдээр хангаа. Эндэхи механизаторнууд звеногоо томодхогдомол отряд болгон хубилгаад, даадаг плантацинуудайнгаа талмайе хоёр дахин үргэдхэбэ. Энэнь хартаабха ургуулгын гаргашые гурбанай нэгэ хуби шахуугаар хямдаруулха, хуряалгын үедэ ипатовска дүй дүршэл хэрэглэхэ арга олгоо.

ЯРОСЛАВЛЬ. «Ургуулhан бүхы хартаабхаяа хоггүйгөөр хуряажа абаха» уряатайгаар хартаабха хуряаха габшагай хоёр арбан хоног область дотор эхилэнхэй. Зунай халуун үдэрнүүд хартаабхын ургалгада нүлөөлөөд, юрынхиhөө жэжэнүүд байба. Хуряалгын үедэ гээлтэ хоролто тохёолдуулхагүйн тула, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой таряашадай жэшээгээр бусад ажахынууд агрегадуудтаа тусхай түхеэрэлгэнүүдые тодхоо. Хартаабхаяа малтаhанай hүүлээр хаа-хаанагүй хоёрдохёо, түүбэрилэн суглуулна. Эшэнүүдыень hолоомонтой холихоdo, малай тэжээлэй нөөсэдэ нэмэри болоно.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ БАЯЛИГ — АРАДАЙ, ХҮН БҮХЭНЭЙ БАЯЛИГ ГЭЖЭ МЭДЭЭЖЭ. ТИИМЭҺЭЭ БҮХЫ ЮУМЭНДЭ— ТҮҮХЭЙ ЭД, ТҮМЭР, СТАНОК, МОДОН, БАРИЛГЫН ЭЛДЭБ ЯНЗЫН МАТЕРИАЛ БОЛОН БУСАД НӨӨСЭНҮҮДТЭ ГАМТАЙГААР ХАНДАЖА, ТЭДЭНЭЙ ЗҮЙЛ БҮХЭНИИЕ АЛМАЖА, АРЬБАЛЖА, ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ ГЭЭШЭ МҮНӨӨ ҮЕДЭ ТОН ШУХАЛА. ТҮРЭЛ ПАРТИИМНАЙ XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ЭНЭ ТАЛААР ШАНГА ЭРИЛТЭ ТАБИГДАА. ХОЛЫН ХАРААТАЙ ТУС ЗОРИЛГО РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ХОТО БОЛОН ХҮДӨӨ НЮТАГУУДАЙ АЖАЛШАД БҮРИМҮҺЭН БЭЕЛҮҮЛХЫН ТУЛА ЭРШЭМТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНАД. ЭДЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ХАЙШАН ГЭЭ ҺАА, БҮРИ ҺАЙНААР ДҮҮРГЭХЭ АРГА НҮХЭСЭЛ ОЛДОХОБ ГЭЖЭ ЭНЭ ХУУДАҺАНДА ТОЛИЛОГДОҺОН МАТЕРИАЛНУУД ХӨӨРЭЖЭ ҮГЭНЭ.

АГИТАТОРНУУД, ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУД, ПРОПАГАНДИСТНАР БОЛОН ЛЕКТОРНҮҮДТЭ НИИТЭ ПОЛИТ-ҮДЭР ҮНГЭРГЭХЭДӨӨ, ЭДЭ МАТЕРИАЛНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЫЕНЬ ДУРАДХАНАБДИ.

ҺОНИРХОЛТОЙ ТООНУУД

БАРИЛГАДА

Барилгада хэрэглэгдэдэг шэлэй 1 процентые алмахада, жэлэй 1 миллион 102 мянган дүрбэлжэн метр шэнээр гаргагдаһан шэлтэй адли болоно. Тэрэниие шэлэлгэдэ хэрэглэбэл:

144 квартиратай 532 юһэн дабхар байрын гэртэ хүрэхэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

Хуряалгын үедэ хараалагдаһан түсэбһөө 1 процентээр ехэ орооһо тариан орон дотор суглуулагдабал, 2 миллион үлүүтэй тонно орооһон абтаха болоно.

Ниитын мал ажалай үйлэдбэри 1 процентээр ургабал, 100 мянган тонно нэмэлтэ мяхан абтаха юм. Энээгээр жэл соо 1 миллион 500 мянган хүниие үдын хоолоор хангажа болохо байна.

1 процентээр ехэ һүн һаагдабал, энэнь 650 мянган тоннодо хүрэхэ. Энээгээрнь 2 миллион шахуу хүн жэлэй туршада хангагдаха болоно.

ТРАНСПОРТДА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада түмэр замаар ашаа зөөлгын эрьесын 1 процент бүхэниинь жэл соо мянган кубометрэй зайда 34 миллион тонно үлүүтэй арадай ажахын ашаа зөөһэнтэй адли.

АЛМАЛТА, АРЬБАЛАЛТА—БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

„...экономическа политикын голынь юуб гэхэдэ, жиирэй, тон юрын юумэн гэжэ һанагдамаар хэрэг—ниитын баялигта эзэн ёһоор хандалга, манайда бии байгаа бүхы юумэеэ гүйсэд дүүрэнээр, таарамжатай зохидоор хэрэглэжэ шадаха хэрэг болоно. Тиимэһээ энээндэ ажалша коллективүүдэй эдэбхи үүсхэл, партийно-ниитын хүдэлмэри зорюулагданхай байха ёһотой."

(КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ).

МҮНӨӨ ҮЕЫН ГОЛ ЗОРИЛГО

КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд, мүн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл хэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй үгэһэн заабаринуудай гол удха болон дурадхалнууд манай Эхэ ороной ниитын-политическэ ажабайдалые тодорхойлхоһоо гадна, бүхы дэлхэйн хүгжэлтэдэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Эхэ орон доторнай 1981 оной түсэб, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлэй даалгабари бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр бадаран дэлгэрнэ. Промышленнэ үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээгээр, промышленностьда ажалай бүтээсын талаар, мүн малай болон шубуудай мяха, үндэгэ бэлэдхэлгээр, түмэр замай транспортын ашаа зөөлгөөр, эд бараанай эрьесээр болон олзо оршоор энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб бэелүүлэгдэбэ.

Һаяхан «Түүхэй эдэй, түлишын-элшэ хүсэнэй болон бусад материальна нөөсэнүүдые алмаха, мүн тэдэнииие зүбөөр хэрэглэхэ талаар хүдэлмэри шангадхаха тухай» тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаһан байна.

Иимэ эрхэ байдалда нөөсэнүүдые бүри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, тэдэндэ гамтайгаар хандаха асуудал урда урдынхиһаа шангаар табигдана.

Ороной арадай ажахыда хэрэглэгдэдэг материальна нөөсын нэгэ процентын алмалта 6 миллиард түхэригтэй адли болоно.

Грузида баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, материальна нөөсэнүүдые зүбөөр, гамтайгаар хэрэглэхэ тухай онсолон тэмдэглээ һэн. Арадай эд зөөриие гамнажа һураагүй байһан дээрэһээ бидэ ехэ продукци алданабди. Зарим хүнүүдэй хайхарамжагүй байһан дээрэһээ, конструкторнуудай алдуу эндүүнүүдһээ, зарим хүтэлбэрилэгшэдэй ажалдаа гүрэн түрын харюусалгатайгаар хандадаггүй байһан дээрэһээ, продукци зөөлгые муугаар эмхидхэһэн, тэрэниие муугаар хадагалһан дээрэһээ ехэ юумэ гээнэ, үгы хэнэбди.

Жэшээлхэдэ, жэл бүри хэды шэнээн орооһо таряа хариин гүрэнһөө худалдажа абанабибди, тэды шэнээниие таряа хуряалгын үедэ гээнэбди. Энэ хадаа хүнэй хэһэн ажалай эгээл шухала продукт, бүхы үнэ сэнтэ юумэнэй ёһотойл хэмжүүринь болоно бшуу. Бэлэн талха таряа эзэн бусаар хэрэглэхэ гээшэ ниитын баялигые «һабагүйгөөр» гаргашалһан ябадал болоно. Арад зоной аша туһада гүрэмнай талха таряанай үнэ сэн үргэлжэ нэгэ хэмжээндэ байлгана. Тиигэбэшье үшөөл олон хүн зон орооһо таряандаа, бэлэн талхандаа һанаа амараар, хайхарамжагүйгөөр хандана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй шухала зорилгонуудай нэгэн хадаа хүнэй хүсэ шадалые гамналга болоно. Гэбэшье мүнөө ороноймнай зарим районуудта хүдэлмэришэд дуталдана. Олохон предприятинуудта, нэгэдэлнүүдтэ болон бусад эмхинүүдтэ ажалша хүнүүд үшөөл дутуугаар хэрэглэгдэнэ, муугаар ажалда хабаадуулагдана. Ажалай эмхидхэлэй һула байһан дээрэһээ миин байлга, хүдэлмэриин сагые гээлтэ үшөөл ехэ зандаа.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор ажалай журам нилээд һайжаруулха, үйлэдбэриин участок, мүн хүн зониие хангалгада хүдэлмэриин саг эмхитэйгээр, гүйсэдөөр, зүбөөр хэрэглэхэ гэһэн эрилтэ табигдана.

«Экономико гаргаша багатай байха ёһотой» гэһэн партиин уряагай гол удхань юун бэ гэхэдэ, совет арадай оролдолгоор байгуулагдаһан асари ехэ арга нөөсые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэһэн шухала зорилго болоно.

Республикымнай ажалшад алмалта, арьбалалтын журам шангадхаха талаар хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэдэй үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро дэмжэн һайшаагаа. Тиигэжэ эрдэм болон техникын түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэлгын үндэһэ һуури дээрэ ажалай болон материальна нөөсэнүүдые арьбалха, гамнахын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Эдэ үүсхэлнүүд «Теплоприбор», Тимлюйн цементын, Улаан-Үдын шэлэй заводуудта болон бусад олон предприятинуудта үргэнөөр дэмжэгдэһэн байна..

ЭЛШЭ ХҮСЭН ХЭР АЛМАГДАНАБ

Дулаанай болон зайн галай элшэ хүсэ алмаха, мүн зүбөөр хэрэглэхэ талаар парти болон правительствын табиһан зорилгонуудые бүримүһэн бэелүүлхын тула алмалта, арьбалалтын гурим бэелүүлхэ хэмжээнүүдые саашадаашье үргэнөөр абаха ёһотой. Энэ талаар Буряад орондомнай тодорхой хүдэлмэри хэгдэнэ. 1980 ондо, мүн 1981 оной түрүүшын хахадта республикадамнай 30 миллион киловатт-час гэхэ гү, али нормоор хараалагдаһанһаа 1 процентээр бага зайн гал, мүн 62 мянган гекалори гэхэ гү, али нормоор хараалагдаһанһаа 1,7 процент дулаанай элшэ хүсэн алмагдаба.

Электрын элшэ хүсэ алмаха талаар эгээл һайн үрэ дүн Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын Тимлюйн цементын завод, прибор бүтээлгын нэгэдэл, «Теплоприбор» завод түйлаһан байна.

Тимлюйн цементын заводто үнгэрһэн табан жэл соо зайн гал арьбалан алмалгада һайн үрэ дүн түйлагдаа.

Энэ предприятида «Электрын элшэ хүсэ алмаһанайнь түлөө хүдэлмэришэдые болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай дүрим» зохёогдожо хэрэглэгдэнэ. Түлишэ, зайн гал болон дулаанай элшэ хүсэ алмаха талаар уралан нарижуулгын эгээл эрхим дурадхалнуудай харалга-конкурс үнгэргэгдэдэг. Электрын элшэ хүсэ ехээр арьбалан алмахын түлөө тус асуудал ханын һониндо ходо бэшэгдэжэ, предприятиин радиогоор дамжуулагдана. Тиихэдэ хамтын суглаан дээрэ, партийна бүлэгүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Комсомолшуудай рейднүүд үнгэргэгдэдэг юм. Элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые гамтайгаар хэрэглэхэ гэһэн зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ арадай хинагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсанад. Квартал бүри предприяти дотор элшэ хүсэ хэрэглэлгын дүн согсологдоно.

Зайн гал алмалгаар социалис мүрысөөндэ республикын промышленна предприятинуудай дунда 1980 оной нэгэдэхи, гурбадахи кварталнуудта илажа, Тимлюйн цементын завод Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профессиональна союзуудай областной совет нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө һэн.

Элшэ хүсэ алмаха талаар предприяти дотор эмхидхэлэй, ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри бэелүүлһэнэй ашаар табан жэл соо 1452 мянган киловатт-час зайн гал алмажа, түрүү зэргэдэ гараһан намтартай.

Арбадахи табан жэлэй эхиндэ — 1976, 1977 онуудта шэнэ технологи нэбтэрүүлжэ, хариин оронуудай, мүн Эхэ оронойнгоо шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхожо хүдэлгэхэ үедөө зайн гал ехээр гаргашалһан байгаа.

Мүнөө элшэ хүсэ эрьбалха, алмахаһаа гадна, продукциингаа 75 процентые гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр тушаанад. Энэ талаар мүн лэ ехэ ажал хэжэ, «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн юм.

Арбадахи табан жэлэй һүүлшын гурбан жэл соо элшэ хүсэ эгээл ехээр гаргашалһан эмхи гурим муутай предприятинууд гэхэдэ, Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын хирпиисын завод, мүн энэл министерствын ханын материалнуудай Загорско завод, гэр байра барилгын комбинат болоно.

Жэшээ болгон, хирпиисын завод абажа харая. Эндэ электрын элшэ хүсэ зүбөөр хэрэглэхэ талаар комисси байгуулагдаагүй. Арадай хиналтын бүлэг хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Зайн гал алмаха талаар дурадхалнуудые оруулха республиканска конкурсдо энэ предприяти хабаадалсанагүй. Тиихэдэ элшэ хүсэнэй нөөсые гамтайгаар гаргашалха асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ ханын һонин элсүүлэгдээгүй.

Элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые арьбалха, гамнаха асуудалаар заводой хүдэлмэри районно болон республиканска арадай хиналтын комитедүүдэй заседани дээрэ харагдаһан байна.

Тон лэ иимэрхүү ханамжа, хайхарамжагүй ябадал ханын материалнуудай Загорско заводто, гэр барилгын комбинадта үзэгдэнэ.

АЖАЛАЙ НӨӨСЭНҮҮДЫЕ ЭЛИРҮҮЛХЭ

Мүнөө үеын эрхэ байдалда имагтал үндэр бүтээсэтэ ажал арадай ажахые хүдэлмэриин хүсөөр лаб хангаха гол арга зам болоно. 1980 онһоо ажал хэхэ шадалтай хүн зоной тоо республикадамнай эгсэ доошоо орожо эхилбэ. Гол шалтагаан гэбэл, мүнөө болотор үзэгдэжэ байһан дайнай хойшолонгууд болоно.

КПСС-эй XXVI съезд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гол шэглэлнүүдые тодорхойлоо. Тэдэ арга нөөсэнүүдэй нэгэдэхи бүлэгые нэрлэбэл, бии байһан ажалай нөөсэнүүдые зүбөөр хэрэглэлгэ, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньһожоруулһанай үндэһөөр ажалай гаргашануудые улам түргэнөөр хороолго, шэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникэ нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриин байгууламжые нарижуулан, ажалай комплексно оньһожоруулга болон автоматизацилга үргэнөөр бэелүүлгэ болоно.

Энэ талаар бар хүсэнэй ажалтай хүнүүдэй тоо хороолго илангаяа ехэ удха шанартай. Мүнөө үедэ тэдэнэй тоо манай республикада 96 мянганда хүрэдэг. Тэрэ тоодо промышленностиин хүдэлмэришэдэй хахадынь, барилгашадай хахадһаа дээшэнь, хүдөө ажахыда — 75 процентнь, ашалга-буулгалгада хабаададаг хүдэлмэришэдэй 70 процентнь ороно.

Бар хүсэнэй ажалтай хүнүүдэй тоое манай республикада 10-шье процентээр хороогоо һаа, 10 мянган хүн сүлөөрэгдэжэ, 20 миллион түхэригэй ажалай түлөөһэн алмагдажа, промышленностиин ажалай бүтээсэ 9 процентээр, барилгын ажалай бүтээсэ 12 процентээр ургаха байна.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хоёрдохи арга зам нормонуудые үндэһөөрнь гуримшуулгатай, ажалые эрдэмэй заабаряар эмхидхэлгэтэй холбоотой байха юм. Имагтал үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада научна аргаар ажалые эмхидхэһэнэй ашаар кадрнуудые хэрэглэмжэ 2.500 хүнөөр доошоо ороо. Гэхэтэй хамта зарим предприятинуудта научна аргаар ажалые эмхидхэхэ хэмжээ ябуулгануудта ехэ гаргашанууд хэгдээд, ашаг үрэ тэрээнһээнь абтанагүй. Жэшээнь, «Бурятцелинстрой» трестдэ арбадахи табан жэлэй туршада эдэ хэмжээ ябуулгануудта һомологдодог гаргашанууд хоёр хахад дахин ургаа һаа, харин гаргашануудай 1 түхэригтэ хүртэдэг экономическа ашаг үрэнь эдыл шэнээн бага болоо.

Хүдэлмэриин сагые хэтэрмэ ехээр гээһэнһээ ажалай бүтээсэдэ горитой һаад ушарна. Энэ хадаа ажалай эмхидхэл болон нормонуудые гуримшуулгада бии байһан дутагдалнуудые илангаяа эли бодоор харуулна бшуу. Нормонууд олонхи ушарта саг соогоо шэнэлэгдэнэгүй. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, предприяти, эмхи зургаануудта нормонууд хэр зэргэ гуримшуулагданаб гэжэ хараада абтанагүй. Жэшээнь, «Главбурятстрой» нэгэдэлдэ хүдэлмэриин нормонууд дунда зэргээр 136,1 процент дүүргэгдэнэ. 150 процентһээ үлүүгээр нормоёо дүүргэдэг 1404 хүн бии гэхэ гү, али бүхы хүдэлмэришэдэйнь 54 процентнь болоно. Тиихэдэнь гэр барилгын комбинадта хэһэнэйнгээ зэргээр абадаг хүдэлмэришэд соо нормо дүүргэдэггүй хүнүүд юрэдөөшье үгы, хүдэлмэришэдэй 79,4 процентнь нормонуудаа 150 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Харин нормонууд дунда зэргээр 161 процент дүүргэгдэнэ. Энэ ушар барилгын эмхи зургаануудта нормо гуримшуулга ёһоор хэгдэнэгүй гэжэ элирүүлнэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гурбадахи арга замда ажал эмхидхэлгын болон түлбэриин коллективнэ гуримууд ороно гээшэ. Республикадамнай бригадна гуримаар ажалаа эмхидхэдэг жэшээнүүд олохон предприятинуудта бии. Энэ онол арга бэе бэедээ хамһалсажа, нэгэ нэгэеэ һэлгэлсэн хүдэлхэ эрхэ байдал хангана. Энээнһээ уламжалан, эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлжэ, хамжаата ажал, мэргэжэл шудалха хүсэл оролдолго бригадын гэшүүдтэ бии болгоно. Ажалай журамһаа олон юумэн дулдыдадаг. Хүдэлмэриин саг һүүлэй жэлнүүдтэ улам ехээр гээгдэнэ. Нэгэдэхеэр, ажалай журамай һулаһаа, хоердохёор, бүхы гээлтэнүүдэй 83 процентнь барилгын материалнуудай таһалдалгаһаа болоно.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ хабаатай дурсагдаһан гурбан арга замуудһаа гадна, үшөөшье нөөсэнүүд байха. Социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай үүсхэлээр тэдэ нөөсэнүүдые элирүүлжэ, али болохоор ашаглаха зорилготойбди.

ӨЙ МОДОНОЙ БАЯЛИГУУДЫЕ ЗҮБӨӨР АШАГЛАХА

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ республикымнай экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор ой модоной промышленностиин продукци гаргалгые саашадань дээшэлүүлжэ, бэлэдхэгдэһэн модые гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха гэһэн үргэн ехэ программа табигданхай.

Буряад орон ой модоор баян. Тэрэнэй бүхы талмайн 61 процентнь ойгоор хушагданхай. Ургажа бэежэһэн болон хүгшэрһэн ой модоной нөөсэнүүд —— 968 миллион кубометртэ, тэрээн сооһоо шэлбүүһэтэ модониинь —908 миллион кубометртэ хүрэдэг. Шэлбүүһэтэ ой модоной 74 процентнь шэнэһэн болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Байгал шадархи нютагай байгаалиин баялигуудые, тэрэ тоодо ой тайгые хамгаалха болон гамтай зүбөөр ашаглаха талаар хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн байха юм. Байгал шадархи ой модон уһа хамгаалха үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Тэрэ үүргыень алдахуулхагүйн тула далаад онуудай эхеэр ой модые ашаглаха түсхай гурим баталагдаба.

Парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, КПСС-эй обком, республикымнай модо бэлэдхэлгын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ой модоной баялигуудые бүхы телаһаань, гүйсэд ашаглаха шухала хэмжээ ябуулгануудай түсэб баталжа, коллектив бүхэндэ зүбшэн хэлсэхыень дурадхаба. Тиихэдэ «Забайкаллес» нэгэдэлые бүхыдэнь оньһожоруулагдамал-комплексно предприяти болгон хубилгаха зорилго табигдана.

Эрдэм-шэнжэлгын ба проектнэ институдуудай туһаламжаар ой модо ашаглалгын юрэнхы схемэ бэлдэгдэн нэбтэрүүлэгдээ. Тэрэнэй ёһоор, гол мүрэнүүдээр модо урадхуулагдахаяа болижо, автомобильна болон түмэр замай транспортаар зөөгдэдэг болоо. Уһаар урадхуулагдахадаа, гол түлэб уһа мүрэнүүдэй эрье шадархи модон бэлэдхэгдэдэг байһан. Имагтал нарһад отологдодог һэн. Тиихэдэнь уһанда шэнгэшэдэг хүндэ шэгнүүртэй шэнэһэн, хуһан үлэшэдэг байгаа. Энээнһээ уламжалан бэлэдхэлгын бааза түргэнөөр муудажа, нарһан хэтэрүү ехээр отологдодог болоһон. Зүгөөр хуурай газараар модо зөөхэ болоходоо, холын участогуудые ашаглажа, янза бүриин ой модо отолхо арга боломжо бии болобо.

Элдэб янзын модонуудые транспортаар зөөжэ эхилһэнэй ашаар модо хюрөөдэлгые, тэрэнэй саашанхи үйлэдбэрилгые нэгэ газарта гулидхаха арга олгогдоо. Хэрбээ 1967 ондо 90 гаран жэжэхэн доодо складуудта модон хюрөөдэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө үедэ энэ хүдэлмэри үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые гүйсэд ашаглаха аргатай оньһожоруулагдамал комплексно 9 томо складуудта хэгдэнэ. Эдэ складуудта хахад автомат 53 лини, 5-һаа 30 тонно хүрэтэр ашаа үргэхэ хүсэтэй 100 гаран кран бии.

Бэелүүлэгдэһэн эдэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ модо бэлэдхэлгын ашаг үрэ һураггүй дээшэлээ. Арбадахи табан жэлдэ модо бэлэдхэлгын хэмжээн нэгэл хэбээрээ байбашье, товарна үйлэдбэриин хэмжээн 20,5 процентээр гү, али мүнгэндэ оруулбал, 107 миллион түхэригөөр ургаа.

Мүнөө үедэ «Забайкаллес» нэгэдэлэй түрүү предприятинууд: Буряадай мебелиин болон модо болбосоруулгын комбинат, Сэлэнгын модоной бааза, бодотоор сэгнэбэл, үлэгдэлгүй технологёор хүдэлдэг болонхой. Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхын хажуугаар ажалай эмхидхэлэй түхэл янзанууд нарижан һайжараа. Жэшээнь, модо бэлэдхэлгын болон доодо складай томодхогдоһон бригадануудые байгуулга, бригадна подрядай гурим баримталдаг ажалай эмхидхэл, мүн эдэ коллективүүдтэ продукциин шанарые залан хүтэлбэрилхэ комплексно гурим нэбтэрүүлгэ гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада модо бэлэдхэлгын предприятинуудта социальна хүгжэлтын талаар шэнэ алхам хэгдэһэн байна. Гэр байрын барилга болон капитальна заһабарилгада 26 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэгдэжэ, 92 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглагдаба. Модошодой поселогууд бүри болбосон түхэлтэй боложо байнхай.

Парти, правительствын табиһан эдеэ хоолой программатай зохилдуулан, ой модоной промышленностиин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хамһабариин ажахынуудые али болохоор хүгжөөхые оролдоно. Мүнөө «Забайкаллес» нэгэдэлэй 17 предприятинуудай тиимэ ажахынуудта 6070 толгой эбэртэ бодо мал, 4500 гахай, 22 теплицэ бии.

1980 ондо эдэ ажахынууд хүдэлмэришэдэй хэрэглэмжэдэ 3900 центнер мяха, 3500 центнер һү, 790 центнер овощ эльгээгээ. Нэгэдэлдэ хүдэлдэг хүн бүхэндэ хүртэсөөр 25 килограмм мяхан үйлэдбэрилэгдөө. Харин 1985 ондо энэ тоо 40—42 килограммда хүргэгдэхэ байна.

Дурсагдаһан эдэ хубилалтануудһаа гадна, һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай ашаар эгээл үнэтэ модон болодог нарһанай бэлэдхэлгэ эрид доошоо ороо. Харин доогуур сэгнэгдэдэг набшаһата модонуудай болон шэнэһэнэй бэлэдхэлгэ 1971 ондо 32 процент байгаа һаа, мүнөө үедэ 59 процент болобо. 1 кубометр модонһоо 1980 ондо 36 түхэриг 20 мүнгэнэй товарна продукци абтажа, 1971 оной хэмжээе 46,5 процентээр үлүүлээ.

Гэхэтэй хамта модо бэлэдхэлгын предприятинуудые ойгоор баян зүүн-хойто районуудта нүүлгэхэ гэһэн шухала зорилгоёо дүүргэжэ шадабагүйбди. Энээнһээ уламжалан, хүдөө ажахыда ехэ удха шанартай районуудтамнай ой тайгын талмай үлүү ехээр хорожо, гол горхонууд хатажа, газар тарялан, нуга сабшалан уһалалгада ехэ хохидол үзүүлэгдэнэ. Иимэ ушар байдалтай эбсэхэ эрхэгүй гээшэбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Буряадай модошодой үмэнэ тон харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Товарна продукци гаргалгые 17—19 процентээр нэмээжэ, хюрөөдэмэл материалнуудые үйлэдбэрилгые 900 мянган кубометр хүрэтэр, мебель бүтээн гаргалгые 10 миллион түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ уялгатайбди. Юрэнхыдөө, ой модоной үнэтэ баялигуудые бүрин дүүрэнээр ашаглажа, һалбариингаа ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ гээшэ манай гол зорилго болоно бшуу.

БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДЫЕ ГАМНАХА

Түүхэй эд, түлишын-элшэ хүсэнэй болон бусад материалнуудай нөөсэнүүдые алмаха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ, барилгын зарим организацинууд муу бэшэ үрэ дүн түйлана. «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд барилгын материалнуудай гаргашые хороохо талаар яһала һайнаар хүдэлжэ байна.

«Главбурятстройн» эмхинүүд шулуу нүүрһэ, электрын элшэ хүсэ алмалгаар нилээд амжалтатай.

Барилгын материалнуудые бүридхэлдэ абаха, тэрэнэй зүбөөр гаргашалгые хинан шалгаха хүдэлмэри республикын барилгын организацинуудта яһала һайжаруулагдаа.

Тиигэбэшье түүхэй эд, түлишын-элшэ хүсэнэй болон бусад материальна нөөсэнүүдые зүбөөр гаргаша... республикымнай барилгашад байһан бүхы арга... үшөөл гүйсэд хэрэглэнэгүй.

«Бурятцелинстройн», «Бурятмежколхозстройн» ... дээрэ барилга эмхидхэхэ, үйлэдбэриин хүдэлмэри... ектнүүд диилэнхидээ үгы байна. Барилгын техн... гейрүүлһэнһээ уламжалан, объектнүүд дээрэ хэмж... дуур ехэ шэл гаргашалагдана. Зарим барилга д... моһоо хоёр дахин ехэ шэл хэрэглэгдэһэн байха... дэ хирпиисэ шэрэлгые муугаар эмхидхэжэ, оло... буулгаһан, ашаһанһаань уламжалан, мүн шанар... һан дээрэһээнь 10—15 процентнь гэхэ гү, али 1... лиониинь эбдэрнэ, бутарна. Том сэнтэй матери... хирпиисэ хадаа барилгын талмай дээрэ, мүн түмэр... дархи складуудта бута хяа һүрэжэ, хэрэггүй б... харамтай. Энээниие зүбөөр хэрэглэбэл, 60—80 ... ажаһууха байратай 8—10 байшан гэрнүүдые бод...

Барилгын олохон организацинуудта шэрэ болон... холидог элдэб янзын тоһон саг үргэлжэ хэмһээ ү... гаргашалагдана.

Материально-техническэ талаар хангалгын албан... дундатайгаар хүдэл... ложо, барилгын ... хэрэгтэй сортын ту... шагүй хэрэглэгдэхэ ... тон, проектээр хар... шэглүүриин зүйлнүүд ... данагүй. Энэнь зари... заншалта болонхой. ... бүтээһэнһээнь, мүн д... һажа бариһанһаань ул... материальна ехэ нөөс... дана. 1980 ондо ганса... бурятстройн» барилг... рэ 96 мянган түхэриг... жэлэй түрүүшын хаг... мянган түхэригэй матер... һээ үлүү ехээр гарга... һан, үгы хэгдэһэн ба...

Бригадна подрядаар ... ха гээшэ материальн... нүүдые алмахада арга ... туһатай. Тиигэбэшье ... (УС ГРЭС, «Бурятцелинстрой») барилгын эмхинүүд... бэрилэгшэд бригадна, ажалай тоосоото гурим ну... дее һулаар нэбтэрүүлнэ.

«Бурятремстрой», «Бурятмежколхозстрой» нэгэд... эмхинүүдтэ барилгын материал тэнсүүрилүүлэн табих... нэй гаргашые бүридхэхэ талаар дутуу дунданууд ус... нагүй. Эндэ зарим барилганууд дээрэ материал а... хай карта табигданагүй. Барилгын объект бүридэ... дэһэн материалнуудые бүридхэлһөө гаргашалан тоо... дэлмэри тодорхой һонороор хэгдэнэгүй.

Барилгын материалнуудые үлүүсэ гаргашалһанай, ... гаар хадагалжа гутааһанайнгаа түлөө инженерно-т... скэ хүдэлмэрилэгшэд харюусалга багатай. Гусино... ГРЭС-эй барилгын управлениин захиргаан, арадай ... дай хамааралсаагүйдэ, хангалгын албанай болон түб... дай хүтэлбэрилэгшэдтэ ямаршье хэмжээ абаагүй... Тэд 1980 ондо буруугаар хадагалагдаһанһаа бол... мянга гаран түхэригэй элдэб янзын материал гутаа...

Энэ жэлдэ «Главбурятстройн», «Улан-Удэтрансстрой... рятмежколхозстройн» хүдэлмэришэд түмэр үлүү ... гашалба. «Улан-Удэтрансстройдо» (14 процент), «Гл... стройдо» (33 процент) шэрэ болон шэрын тоһон ... нилээд ехээр гаргашалагдаһан байна.

Хюрөөдэгдэмэл модон гамгүйгөөр хэрэглэгдэжэ, ... рятстройдо» болон бусад барилгын организацинууд... до ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар нэгэ үг ... хүдэлмэри ябуулагданагүй. Модо ондоо материала... жэ хэрэглэхэ ажал бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Жэшээлхэ... рятцелинстрой» трестдэ, «Бурятремстрой» нэгэдэлдэ ... альна нөөсэнүүдые, түлишэ болон галдалга-түрхилгы... риалнуудые алмаха талаар нэгэ үг зорилготой хүдэлмэ... лагданагүй. Барилгынгаа эмхинүүдтэ энэ хүдэлмэри ... таарамжатай гурим зохёогоогүй байна.

ЭД БАРАА ЭДЕЭ ХООЛ ЕХЭЭР, ХЯМДАА

Республикын хүнгэн болон эдеэ хоолой промы... стиин һалбаринуудта түүхэй эд алмаха, мүн шухала ... нүүдые гаргашалгын нормые бага болгохо талаар ... табан жэлэй даалгабари бүхыдөө дүүргэдэһэн байна... мышленнэ үлэгдэлнүүдээр болон нютагай түүхэй эд... дукци үйлэдбэрилгын хэмжээн дээшэлээ.

Нарин сэмбын комбинадай, «Туяана» гэжэ ойдол... дэлэй, мяха, һүнэй болон хилээмэ баридаг пром... ностиин предприятинууд жэл бүри түүхэй эд хэрэг... лаар алмалта хэнэ. 1980 ондо нарин сэмбын комби... дэлмэришэд нооһо ээрэлгээр гаргашалагдаха нооһон... мын 98,8 процентые хэрэглээ. Тиихэдэ нооһон бүд... хэрэглэгдэхэ түүхэй эдэй 99,3 процентнь гаргашала...

1976—1980 онуудта республикын Эдеэ хоолой п... ленностиин министерствын предприятинуудта 10 мян... ран тонно мяхан, 11,6 мянган тонно һүн, хилээмэ б... үйлэдбэридэ 276 тонно гурил алмагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта нөөсэнүүдые арьбалан алмаха хүдэ... дутуу дунданууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии... гай промышленностиин министерствын, Эдеэ хоол... мышленностиин министерствын олонхи предприяти... нөөсэнүүдые алмаха талаар эмхидхэлэй-техническэ ... ябуулганууд хаһа саг сөөгөө, һайн шанартайгаар би... дэнэгүй. Түүхэй эд болон материалнуудые гаргаша... хямдаруулха талаар даалгабари бүхы цех болон а... та хүсэд дуулгагданагүй, тайлбарилан соносхогдон...

Зарим предприятинуудта үйлэдбэриин гуримай ... болон ажалай журам эбдэгдэжэ, баталагдаһан ... ехээр түүхэй эд гаргашалһан баримтанууд бии.

Сүхын арһанай заводто, Улаан-Үдын валенка ... фабрикада, кондитерскэ фабрикануудай нэгэдэлдэ ... Улаан-Үдын гадар хубсаһа нэхэдэг фабрикада түүх... ехээр гаргашалагдадаг байна.

Зарим предприятинуудта материальна зөөриие ... жалга, мүн тэрэнэй бии байһые бүридэлдэ абаха ... һуларуулагданхай. Тэдэниие бүтэн бүрин байлгаха ... хэсэл олгогдоногүй. Эдеэ хоолой промышленностиин ... приятинуудта түүхэй эд болон материалнуудые ... складай байшангууд дуталдана. Иимэ эд зөөри бүр... абаха, жинамжалха хүдэлмэри шанар муутайгаар, ... даһан саг болзор эбдэгдэжэ хэгдэнэ. Энээн дээрэһээ ... үедэ миллион үлүүтэй түхэригэй шэл болон модон ... дутанхай.

«Бурмясопром» нэгэдэлдэ материальна зөөриие ... ха, бүридэлдэ абаха, мүн тэрэнэй бүрин бүтэниие ... хүдэлмэри шангадхаха талаар хэмжээ ябуулганууд ... гүйгөөр дүүргэгдэнэ. Эндэ мяха болон мяханай прод... дые хулгайлха ушарнууд үзэгдэнэ. Үнэ сэнтэй прод... дые болбосоруулха, мүн бэлэн продукци үйлэдбэри... хэдэ түүхэй эдэй дуталдадаг ябадалшье бии. Энэ ... нэгэ тонно түүхэй эдһээ болбосоруулан гаргагдаһан ... дукциин үнэ сэн 1975 ондо 1671 түхэриг байгаа һа... ондо 1458 түхэриг хүрэтэр доошолһон байна.

Шанар муутай продукци гаргалгаһаа уламжалан, ... нилээд ехээр гээгдэнэ. Тиигэжэ «Бурмясопром» ... энэ шалтагаанаар 1976—1980 онуудай туршада хүд... хэмжээн 166 мянган түхэригэй продукцяар, мүн 31 ... түхэригэй олзо оршоор доошолуулагдаһан байха юм.

Хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин пре... тинуудта үйлэдбэриин үлэгдэлнүүд үшөөл гүйсэд хэрэг... нэгүй. Жэшээлхэдэ, спирт гаргадаг үйлэдбэридэ үл... газ бии болодог. Тэрээнһээ электро-гагнуурида, мүн ... умда бэлдэлгэдэ хэрэглэжэ болоомоор шэнгэн ... абажа болохо юм.

ЭНЭ ХУУДАҺАНАЙ МАТЕРИАЛНУУДЫЕ КП... ОБКОМОЙ ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ БҮЛЭГ ХЭБЛЭ... БЭЛДЭБЭ.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШО Ц. Ж. ДАМДИНЖАПОВАЙ

ТҮРЭҺӨӨР 70 НАҺАНАЙ ОЙДО

ҮНЭН СЭХЭ ЗАМ

...ДАЙ мэдээжэ уран зохёолшод нэгэн Цырен... Жанбадараевич Дам... мүнөө 70 наһаяа ... байгаа...

Тиигээд удангүй эдэбхитэй комсомолецые «Буряад-Монгол комсомолец» газетэдэ урибa. Удаань «Буряад-Монголой үнэндэ» тэрэ ажаллаба (хожомынь энэ газетын редакторшье болоһон байха).

Урагшаа һанаатай залуу хүбүүн комсомолой ажалда дэбжүүлэгдэжэ, тэрэ үедэ Буряадай гигант гэжэ суурхажа эхилһэн ПВЗ-гэй комсомолой заводской комитедтэ, ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомдо хүдэлһэн юм.

— Залуушуул, битнай ехэ һонин намтартай хүн гээшэб: хүдөө бэшэгшэһээ эхилээд, «Правдын» корреспондент болотороо, сомон зүблэлэй секретарһаа эхилээд, министр хүрэтэрөө, избачһаа эхилээд, дипломат болотороо ургаһан би, — гэжэ ахамад уран зохеолшо өөр тухайдаа шоглон һагад хөөрэдэг һэн. Энэ шоглон хэлээшыень хаанаһааньшье абажа харабал, тон зүб байха юм: Ц. Ж. Дамдинжапов үнэхөөрөө КПСС-эй ЦК-гай орган болохо «Правдын» корреспондент ябаһан, дайнай хүшэр хүндэ сагуудта аха дүү Монголой Арадай Республикада советник байһан, республикынгаа соёлой министрээр хүдэлһэн хүн.

Цырендоржи Дамдинжаповай һуралсал хадаа Бадын долоон жэлэй һургуулияар лэ түгэсөөгүй юм. Хожомынь дунда эрдэм олоод, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлээр заочноор һуража, партийна дээдэ һургуули, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институт дүүргэв.

КПСС-эй обкомой таһагые даагшын орлогшо, республикын Уран зохёолшодой холбооной харюусалгата секретарь, Буряадай номой хэблэлэй директор, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи управлениин начальник гээд, дээрэ нэрлэгдэһэн тушаалнуудыень нэмэлсэн, имагтал тоолоодхиболшье, малшан гарбалтайшье һаань, энэ хүнэй намтар ехэ баян байгаа, наһаниинь ехэ һонёор үнгэрөө гэжэ тобшолхоор.

Ц. Дамдинжаповай бэшэһэн түрүүшын очеркнууд газетын болон альманахай хуудаһануудта 1938 онһоо толилогдожо, публицистическэ шэглэлтэй, ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые табидаг байһаараа илгаран, буряад литературада шэнэ прозаигай бии болоһые гэршэлээ һэн. Очеркнуудһаа дамжан, уран зохёолшо рассказ бэшэдэг болобо. Ц. Дамдинжаповай «Ажал тухай үгэ» (1954), «Ажал гээшэ жаргал» (1958) гэһэн түрүүшынь номуудые ирабал, хүрьһэтэ дэлхэй дээрэ хүн боложо түрэһэн хүнэй наһые имагтал ажал шэмэглэхэ ёһотой гэһэн бодол онсо һуури эзэлнэ гэжэ ойлгохобди.

Зүгөөр үзэһэн хараһан юумэниинь хизааргүй байжа, сэдэжэ бодолыень түрин, томо жанрта «аһахыень» баадхадаг болобо. Тиигэжэ «Алтан бэһэлиг» гэһэн повестьнь Буряадай номой хэблэлээр 1960 ондо гараһан байна. Хүнэй сэбэр һэшхэл, наһанай харюусалга тухай уран үгын ашаар домоглоһон, сэдьхэл бодолой асуудалые гүнзэгыгөөр дайраһан энэ повесть уран зохёолшын эгээл эрхим бүтээлнүүдэй нэгэн гэжэ нэрлэмээр.

«Алтан бэһэлиг» гэжэ ном соо имэ нэрэтэй повестьһоо гадна долоон рассказ, публицистическэ статья ороһон байна.

Индустриальна темэ буряад литературада тиимэшье ехэ һуури эзэлээдүй. Гэбэшье хургаа даран тоолоо һаа, шүлэг, поэмэ, повесть, роман хүрэтэрөө — яһала юу хээн бэшэгдэнхэй ааб даа. Ц. Ж. Дамдинжапов энэ «юу хээ» бии болгохо хэрэгтэ мүн лэ өөрынгөө хубитые оруулһан байха. Тэрэнэй бэшэһэн «Сахилгаан хүлэг» (1968) гэһэн ном тухай хэлэгдэнэ.

Уралай ашаар хүдэлдэг паровозые түрин мүндэлһэн электровозууд тухай өөрынгөө үгые хэлэжэ, Буряадай индустриальна хүсэнэй шэнэ шатада гараһые автор энэ ном соогоо харуулаа. Тээд энэ номынь буряад шүүмжэлэлэй зүгһөө хүсэд сэгнэгдээдүй байһаар. Хожомой шүүмжэлэгшэд, уран зохёол шэнжэлэгшэд «Сахилгаан хүлэгые» алишье талаһаань шэнжэлжэ, ёһотой сэгнэлтэ үгэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Ургажа ябаһан эдир үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө нангин хубитые оруулха гэжэ уран зохёолшын эрмэлзэһые үндэрөөр сэгнэхээр. Үхибүүдтэ зорюулһан зохёолнуудынь хэблэлэй хуудаһанда байд гээд лэ гарадаг байгаа. «Бадма Бата хоер» (1971) гэһэн ном соогоо эдиршүүлэй харилсаан тухай хөөрэхэ зуураа, ерээдүйнь ехэ харюусалгые үхибүүдтэ ойлгуулха гэһэн зорилго урдаа табина. Энэ ном соо Бадма Бата хоёр тухай бишыхан туужаһаа гадна хоёр рассказ, хоёр зураглал ороо.

АРБА гаран номой автор уншагшадтаа хэлэхэ өөрын үгэтэй байһан ааб даа. Хэрбээ имагтал саарһан гуурһан хоёрһоо ото һалангүй ябаһан һаа, үшөөшье олон ном бэшэхэ байһан байжа магад.

Гэбэшье уран зохёолшын хурса гуурһан дороһоо мүндэлөөд, саарһан дээрэ барлагдан үлэһэн номуудынь буряад литературын түүхэдэ өөрынгөө һуури эзэлэнхэйл даа.

Илангаа һүүлэй үедэ, хүшэр хүндэ үбшэндэ нэрбүүлээдшье байхадаа, эрэлхэг зоригоо мухэнгүй, үсэдөөр тэмсэжэ бэшэһэн зохёолнуудыень онсо тэмдэглэмээр. Мемуарна гэхэ гү, али дурдалгын номууд тухайдань эндэ хэлэгдэнэ. Жэшээнь, ахамад уран зохёолшод Х. Н. Намсараев, А. А. Шадаев, Ж. Т. Тумунов тухай бэшэһэн дурдалгануудынь тусхай ном боложо гараа һааб даа. Тэрэ ном тухайдань би һанамжаяа бэшэһэн байхаб.

Табяад онуудай эхиндэ Москвада буряад литература, искусствын үдэшэнүүд үнгэрһэн байна. Тэрэ үдэшые бэлдэлгэдэ, үнгэргэлгэдэ Ц. Ж. Дамдинжапов халуунаар хабаадаһан байха юм.

Тиихэдэ өөр тухайдаа бэшэһэн номынь «Байгал» журналай хуудаһанда толилогдожо, уншагша олоной анхаралые гансата татаа бэлэй. Энэ хадаа уран зохёолшын һүүлшын бүтээлнүүдэй нэгэн болоно.

Бэлигэйнь үшөө нэгэ һалбари тушаа тогтолтой. 1961 ондо «Сэхэ руунь хөөрэлдэе» гэһэн номынь Ц. Дамдинжаповай зохёохы ажалда миин тохёолдон мүндэлһэн юумэ бэшэ. Юуб гэхэдэ, манай ажабайдалда социалис ёһо гуримуудай илан илахын түлөө, хуушан сагай үлэгдэлнүүдэй һүнэн һүнэхын түлөө бүхы наһаараа тэмсэһэн хүн уран хурса гуурһаяашье энэ хэрэгтэ хабаадуулаа юм бэзэ. «Моонёогой могой», «Шамайе абахагүйбди», «Эрьетын эхин», «Буруу харгы» гэһэн нэгэ үйлэнүүдтэй зүжэгүүдһэе, 10 шог рассказһаа нэрлэгдэгшэ ном бүридэнхэй. Сатирын хурса гуурһаар муу муухай юумэнүүдые сүмэ хадхан усадхаха гэһэн авторай хүсэл эли мэдэгдэнэ.

Гадна имагтал уран зохёолшо бэшэ, журналист хүн һэн хойноо Ц. Дамдинжапов публицистическэ статьянуудые, очеркнуудые, зураглалнуудые олоор бэшэдэг, газетэдэ, журналда, хамтын согсолборинуудта толилуулдаг, радиогоор уншадаг байхаһаа гадна, тэдэнэз өөрынгөө номууд соо оруулһан байна.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, коммунист, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшын нэрэ солодо хүртэһэн Цырендоржи Жанабадараевич Дамдинжаповай ажалые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэн, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, медальнуудаар шагнаһан юм. Хани барисаанай харгые улам дардам болголсоһон габьяаень МНР-эй засаг түрэ мүн лэ үндэрөөр сэгнэн, манай уран зохёолшые «Алтан Гадаһан» орденоор, олон медальнуудаар шагнаһан байха.

...Хүнүүдэй мартангүй һанажа ябаһан лэ сагта хүн амиды зандаа байха юм гэжэ хэлсэдэг. Энээниие өөршэлэн хэрэглэбэл, номуудайнгаа хүн зондо хэрэгтэй байгаа сагта уран зохёолшо хадаа амиды зандаа байха болоно. Зохёоһон авторайнгаа наһые мүнхэлэн, үнэн сэхэ ута зам гаталһыень гэршэлэн, Ц. Ж. Дамдинжаповай номууд ута наһатай байха гэжэ би этигэнэб.

Ц. ДОНДОГОЙ.

МҮНӨӨДЭР—ТАНКИСТНУУДАЙ ҮДЭР

АРМИИН ДАЙШАЛХЫ МАНЛАЙ

Сентябриин 13-да совет арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Танкистнуудай үдэр баяр баясхалантайгаар тэмдэглэдэг. Тус сэрэгэй түүхэ болон мүнөө үеын танкистнууд тухай ТАСС-ай корреспондентдэ Советскэ Союзай Герой, профессор, Бронетанкова сэрэгүүдэй маршал О. А. Лосик хөөрэнэ.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй үүсхэһэн политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда энэ заншалта һайндэр мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэжэ байна. Бүхы совет арадтаяа хамта Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд, тэрэ тоодо танкистнууд, партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула эршэ түгэсөөр ажаллажа байнхай.

Хуурай газарай хуушанай сэрэгүүдэй дундаһаа танкова сэрэгүүд эгээл залуунь болоно. Тэрэнние байгуулга болон хүгжөөлгын түүхэ агуу Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм. Граждан дайнай хүшэр хүндэ эрхэ байдалда Владимир Ильичэй үүсхэлээр совет танкнуудые бүтээлгэ, залуу Армиие өөһэдынгөө дайшалхы техникээр зэбсэгжүүлгэ эхилһэн түүхэтэй.

Ленинэй хэтэдээ мүнхэ суртал заабарие бодото дээрэнь бэелүүлэн, Коммунис парти армияа хүсэтэ машиннаар хангаха, залуу Совет республикын хүсэн гүгэс танкова сэрэгүүдые байгуулха гэһэн хараа шэглэл граждан дайнай һүүлээр бэелүүлжэ эхилһэн юм. 1939—1940 онуудта Т-34 болон КВ түхэлэй танкнуудые зохеон бүтээлгэ хадаа танкова сэрэгүүдэй түүхэдэ гайхамшагта үнэ хэрэг болоһон гээшэ.

Манай орондо фашис Германиин доотолон оролгоор эхилһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн болбол совет танкова сэрэгүүдтэшье шанга туршалга болоо бэлэй. Дайнай үедэ танкова сэрэгүүдэй хабаадаагүй, амжалта туйлаха хэрэгтэ тэдэнэй хубитаяа оруулаагүй нэгэшье томо тулалдаан байхагүй ха даа. Сталинград шадарай байлдаандашье, Курска дүхэригтэ, Украинын баруун талада гү, али Белоруссида болоһон тулалдаануудташье, Дунай, Вислэ болон Одер дээрэхи операциинуудташье, Берлинэй түлөө тэмсэлдэ, Прагые сүлөөлхэ үедэшье нимэл байһан юм. Алас Дурна зүгтэ милитарис Японие һамна бута сохихо үедэшье нимэл байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ танкистнуудай харуулһан дайшалхы баатаршалганууд болон танк бүтээгшэдэй ажалай баатаршалгануудые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэһэн байна. 250 мянгаһан танкистнууд орден, медальнуудаар шагнагдаһан, тэдэнэй дундаһаа 1142 хүндэ Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоһон, харин 16 хүндэ тэрэ хоёр дахин олгогдоһон байха юм. 104 танкист Алдар Солын бүхы шатын орденуудаар шагнагдаа.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ манай гүрэнэй хүсэ шадал, тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэ хэмжээлэшэгүй ехээр ургаа. Арадуудай хосрондохи хани барисаа болон харилсаа холбоо бэхижүүлхэ гэһэн ленинскэ хараа шугамда үнэн сэхэ Советскэ Союз аха дүү социалис оронуудтай суг хамта амгалан тайбанаар зэргэ оршон ажаһуулгын болон социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй бэе бэедээ аша туһатай харилсаа холбооной гол ёһонуудые батадхан бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан политикые эсэшэ сусашагүйгөөр бэелүүлдэг гээшэ.

Тиигэбэшье шахардуу байдал һуларуулха гэһэн манай гүрэнэй удаа дараалан бэелүүлжэ байгаа политикада США түрүүтэй империализмын хүсэнүүд эсэргүүсэнэ. «Совет сэрэгэй аюул» гэһэн худал хуурмаг үгэнүүдээр халхабша хэһэн тэдэнэр буу зэбсэгүүдые ехээр гаргажа үргэлжэлһөөр, шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээнэ, сэрэгэй хуушанай бүлэглэлнүүдые бэхижүүлхэ зуураа шэнэнүүдые байгуулна, социалис болон эб найрамдалда дуратай оронуудта эсэргүү һүйдхэлтэ яоуулгануудые эмхидхэнэ. США-гай эзэрхэг түримхэй политикань хадаа СССР-эй сэрэгэй булюу хүсэтэй байха, тиигэжэ сүлөөтэ байдалда дуратай арадуудые зонхилжо байха шэглэлтэй юм.

Имэ эрхэ байдалда оронойнгоо аюулгүй байдал хангаха зуураа Коммунис парти болон Совет правительство оронойнгоо, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал бэхижүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байһаниинь ойлгосотой.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй нэгэ ниитэ жагсаалда байһан танкистнууд социализмын туйлалтануудые һэримжэтэй хёрхоор хамгаална. Мүнөөнэй танкова сэрэгүүд өөрынгөө хүгжэлтын талаар шанарай шэнэ шатада оронхой. Парти болон гүрэнэй эсэшэ сусашагүй оролдолгын, совет арадай шэн зоригто ажалай ашаар тэдэ мүнөө үеын эрхим түрүү сэрэгэй техникээр зэбсэгжүүлэгдэдэг гээшэ. Имэ дайшалхы һүрэтэ техникэ үнгэрһэн дайнда хабаадагшадай хүүгэд болон ашанарта — дайшалхы алдар солын уг залгамжалагшадта мүнөө найдагданхай. Тэдэмнай ветерануудай ёһо заншалнуудые арьбадхана, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы бэлэн байлгые саашадань дээшэлүүлхын тула тэдэнэй дүй дүршэл шадамар бэрхээр хэрэглэнэ.

Тэдэниие бэлдэхэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ сэрэгэй танкова дээдэ училищинууд, илангаа Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновскиин нэрэмжэтэ Ленинэй болон Октябриин Революциин орденуудтай Бронетанкова сэрэгэй Улаан тугта академи айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада тус Академи өөрынгөө 50 жэлэй ойе тэмдэглэһэн байха юм. Табин жэлэй туршада энэ Академи танкова сэрэгүүдэй олон мянган командирнууд болон инженернүүдые бэлдэн гаргаа. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ элитэ ехэ военачальнигууд болоһон энэ Академи дүүргэгшэд мүнөө Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө бүхы шадал болон эрдэм мэдэсээ зорюулжа байнхай. Тэдэнэй тоодо Советскэ Союзай маршал С. Л. Соколов, армиин генералнууд С. Ф. Ахромеев, А. А. Епишев, М. М. Зайцев, Е. Ф. Ивановский, С. К. Куркоткин, В. Ф. Толубко, И. Н. Шкадов, И. Е. Шавров болон бусад ороно.

Танкистнууд өөһэдынгөө заншалта һайндэрые дайшалхы болон политическэ һуралсалдаа шэнэ ехэ амжалтануудаар угтажа байна. Арми болон Флодой бүхы сэрэгшэдтэй, Варшавска Договортоородог гүрэнүүдэй аха дүү арминуудтай хамта тэдэ Совет Эхэ ороноо болон социалис хани нэгэдэлтэ оронуудые аршалан хамгаалха талаар өөрынгөө патриотическа уялгаяа дүүргэхээр хэзээдэшье бэлэн.

УЛААН ТУГТА ПРИКАРПАТСКА СЭРЭГЭЙ ОКРУГ. **Домог түүхэдэ ороһон гурба дахин Улаан тугта Суворовой болон Богдан Хмельницкиин орденто Самаро-Ульяновска, Бердичевскэ мотострелково дивизиин танкистнууд заншалта һайндэрөө сэрэгэй болон политическэ бэлэдхэлдээ эрхим амжалтануудтайгаар угтажа байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механик-жолоошод рядовой Геннадий Рейляну, Владимир Якобчук.
ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...ЛАД ХАЙЛУУЛГЫЕ АВТОМАДУУД ХҮТЭЛБЭРИЛНЭ

...РАГА. К. Готвальдын ...нэрэмжэтэ Витковицкэ ...металлургическа болон машина ...ын комбинадта булад ...хайлуулгые хүтэлбэрилэн ...болохо автомат системэ ...сагта хүдэлжэ эхил... Мүнөө Чехословакиин ...нернүүд совет мэргэжэл...тэй хамта «СМ-2» түхэ...гурбадахи үеын компью...рнүүдые эндэ тодхожо ...ай.

...комбинат үшөө арбаад ...саада тээ электронно...ын техникэ хэрэглэжэ ...һэн һамтартай. Тэдэнэй ...р мүнөө хэдэн доменно ...пэчэй, «Кварто 3,5» түхэ... прокатна станай хүдэл...хинан шалгагдана бшуу.

...еталлургическа промыш...ленностиие, хүндэ машина ...лгые, арадай ажахын ...һалбаринуудые компью...тернүүдээр, бусад тоолон ...тодорхойлолгын техникээр ...зэбсэгжүүлгэ хадаа тон шу...хала зорилго болоно гэжэ ...-гэй XVI съезд дээрэ ...һан шиидхэбэринүүд до...соо хэлэгдэнхэй. Мүнөө ...ороной промышленна ...предприятинуудта, бусад эм...хи зургаануудта мянга табан ...гаран томо хэмжээнэй ...-ууд, хоёр мянга шахуу ...тодорхойлолгын мэр...гэжэлэгдэһэн системэ хүдэл...байдаг.

...АНОК БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

...ЕРЛИН. Карл-Маркс...штадте хотын Ф. Геккертын ...нэрэмжэтэ станок бүтээдэг ...комбинадай коллектив жэл ...үйлэдбэриингөө хэмжээе ...процентээр дээшэлүүлхэ...гадна, зуун һарын турша...тасалалгарһагүйгөөр түсэб...заабарияа үлүүлэн дүүр...

...түрүү оньһон техникэ үй...лэдбэридөө нэбтэрүүлһэнэй ...ашаар имэ амжалта туйла...байгаа комбинадай кол...лектив автомат түхэлэй ...ажадаг, мүн фрезерне станогуудые бүтээн гаргажа эхи... Тэдэнь хуушан стано...гуудһаа үйлэдбэрилхы арга ...боломжоороо 50 процентээр ...түрүү байха юм.

...Ф. Геккертын нэрэмжэтэ ком...бинат республикынгаа хэрэг...цээхые гүйсэд хангахаһаа ...гадна, аха дүү социалис оро...нуудай захилаар шэнэ түхэ...эй станогуудые эльгээжэ ...байдаг юм.

(ТАСС).

«ГУРБАДАХИ БҮЛЭГЭЙ ОРОНУУДАЙ ЭРИЛТЭ ХЭРЭГЛЭМЖЫЕ США ТООНОГҮЙ»

ПАРИЖ. Францын Республикын президент Франсуа Миттеран Английн Би-би-си гэдэг телекомпанида интервью үгэхэдөө, США-гай гадаадын ба экономическа политикын хэдэн хараа бодолнуудые шүүмжэлбэ. Вашингтон «дэлхэй дээрэ хаа-хаанагүй өөрыгөө ехэ хүсэ нүлөөтэй болгохо, стратегическэ газарнуудые эзэмдэхэ һэдэлгэ гаргаад. «бусад бүхы юумэнүүдтэ, дэлхэйн экономическа түбэгтэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хамаагүйгөөр хандана» гэбэ.

Ф. Миттеранай һанамжын ёһоор, хүгжэжэ байгаа оронуудтай харилсахадаа, «сэрэгэй талаар тэдэнэй стратегическэ ямар удха шанартай байһыел анхаралдаа абана». Бүхы дээрэнь абажа харабал, «Холбоото Штадууд гурбадахи бүлэгэй оронуудай хэрэглэмжые анхаралда абанагүй». «ЮАР-тай ойротолсоходоо, энэ түбиин урда хубида юунэй болоһо байһые США хэрэгсээнэгүй».

«Дэлхэйдэхи, общество доторхи байдалые М. Тэтчерэй тайлбарилдагынь Францын правительствын хараа бодолһоо ондоо байна» гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Хилын саана Францын буу зэбсэгүүдые гаргажа худалдалга тухай хэлэхэдээ, урда тэрэнь баталагдаһан бүхы контрактнуудые. «бидэндэ таарамжагүй» байгаашье һаань, дүүргэлтэ болгохые хүсэдэг тухайдаа президент мэдүүлбэ.

ЮАР ЗАМБИДА ДОБТОЛБО

ЛУСАКА. Урда-Африкын эзэрхэг түримхэйшүүл буу зэбсэгэй хүсөөр Замбида гэнтэ добтолбо. Замбиин ЗАНА гэдэг агентствын дамжуулһанай ёһоор, ЮАР-ай сэрэгүүд, авиациар дэмжэгдэн, энэ ороной баруун провинциин Сешеке район худар нэбтэрэн ороод, граждан ба сэрэгэй хэдэ хэдэн байрануудые буудаа.

Анголын газар дээрэ ЮАР-ай сэрэгүүдэй байһаар байтар нимэ добтолго хэһэниинь эндэхи оронуудай байдалые задагайруулха гэһэн Преториин түсэбүүдэй хубинь болоно гэжэ правительствын хуулита түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

ХИЛЫН · ТАСС · АПН · СААНАҺАА

ФРАНЦИИН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ШИИДХЭБЭРИ

ПАРИЖ. Францын правительство ороной юһэн томо монополиие, 36 гол банкые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха шиидхэбэри баталан абаба. Үйлэдбэринүүдые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха гурим тодорхойлһон хуулиин проектнүүд республикын президент Ф. Миттеранай хүтэлбэри доро үнгэрһэн, Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ һайшаагдаа.

Тэрэшэлэн гадаадын капиталай горитой һуури эзэлдэг промышленна бусад хэдэн компанинуудта гүрэнэй хабаадалгые үргэдхэхэ тухай хөөрэлдөө хэжэ эхилхээр засагай зургаанууд хараална.

Правительствын хуулиин проектнүүдэй ёһоор, ороной 36 томо банк, тэрэшэлэн францууз 65 багашаг банкнууд, гадаадын капиталай хиналта доро байдаг кредитнэ 135 эмхи зургаан гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаха болоно. Национальна предприятинуудай акцинуудай эзэдтэ гарзыень харюулха түлбэриин гурим документнүүд дотор хараалагдана.

Министрнүүдэй Соведэй һайшааһан хуулиин проектнүүд Национальна суглаанай баталамжада табигдахань.

Гэхэ зуура, предприятинууд ба эмхи зургаануудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулһанай һүүлээр энгэй сектор Францын экономикодо гол үүргэ дүүргэдэг зандаа байха гэжэ тушаалта нюурнууд тусхайлан тэмдэглэнэ.

ВСНП-гэй САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИТЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ПЕКИН. ВСНП-гэй саг үргэлжын комитедэй ээлжээтэ заседаниин Пекиндэ хэдэн үдэрэй турша соо үргэлжэлһэн тухай мэдээсэлые Хитадай газетэнүүд сентябриин 11-дэ тунхаглаа. Бүхэхитадай Арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай 4-дэхи сесси байгша оной ноябрьда зарлагдахань гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Экономикын талаар правительствын ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухай элидхэл сесси дээрэ соносхогдохоор түсэблэгдэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, кризисэй үзэгдэлнүүд — саарһан мүнгэнэй үнын улам ехээр уналга, хүдэлмэригүйшүүлэй, улам олошорһон хүтэлбэриин эмхи гуримгүй болоһон, ажалай бүтээсын доошоо ороһон, үйлэдбэриин хороһон ушарнууд эндэ хаа хаанагүй харагдана гэжэ Хитадай хэблэл тэмдэглэнэ.

Хитадай гадаадын хэрэгүүдэй министр Хуан Хуа ВСНП-гэй саг үргэлжын комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Эб найрамдалай ба шахардуу байдал һулаҳруулгын хэрэгтэ харша хүсэнүүдые дэмжэдэг маоис гадаадын политическэ хараа бодол баримталдаг байһаниинь элидхэл доторнь лаблан дурдагдана. Тэндэ хэлэгдэһэнһээ ойлгоходо, АСЕАН-ай ба Урда Азиин хэдэ хэдэн оронуудаар Пекинэй тушаалтадай, тэрэ тоодо Хитадай премьер Чжао Цзыянай албанай хэрэгээр һаяын дэншэлгэнүүд Вьетнамда, СССР-тэ, тэрэлэй союзнигуудта эсэргүү «нэгэдэмэл фронт» гэдэгые бии болгохо ябуулгада эдэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые элсүүлхэ зорилготой байгаа.

Советскэ Союзай, Вьетнамай, Лаосой ба Кампучиин амгалан тайбан политикые хазагайруулан түжэрдэг Пекинэй мүнөөнэй удамаршадай ходо хэлэдэг үгэнүүд энэшье элидхэл дотор дурдагдана.

Тэрэшэлэн һургуулинуудай ба дээдэ һуралсалай байдал тухай элидхэлые саг үргэлжын комитет соносхоһон байна. «Мао Цзэдунай заабаринуудай зүб байһан» тухай тоошолол тэрээн доторнь урда мэтээр хэгдэнэ. Гэхэ зуура, илангаяа «соёлой хубисхалай» үеэр Хитадтахи гэгээрэл ба дээдэ һуралсалда заһаршагүй хоро хохидол тэдэ заабаринуудай ушаруулһаниинь элитэ.

ГДАНЬСКА СЪЕЗД—СОЦИАЛИЗМДА ХАРША ЭТЭГЭЭДҮҮДЭЙ СУГЛАРААН

ВАРШАВА. «Солидарностиин» балмад этэгээдүүдээр социализмда харша, Совет орондо харша шашалдаанай үүр болгогдоһон съездын хүдэлмэриин түрүүшын шатын дүүрэһэн тухай соносхогдоо. Эндэ хэлэгдэһэн үгэнүүд, съездын баталан абаһан документнүүд Гданьска суглараае эмхидхэгшэдэй ба үүдхэгшэдэй ямар уг зорилготой байһыень элирхэйлнэ. Энэ съезд, үнэндөө, ПОРП-до, ПНР-эй правительствада эсэргүү тэмсэлэй гуламта болон үнгэржэ байна. Гэхэтэй хамта, орон доторхи засагай түлөө тэмсэлдээ «Солидарность» «али бүхы аргануудые» хэрэглэхэ һанаатай гэжэ мэдүүлэгдэнэ.

Гданьскда баталагдаһан, социалис байгуулалтатай тэмсэхые уряалһан удхатай, «Зүүн Европын арадуудта хандалга» гэдэгынь социалис оронуудта эсэргүү убайгүй бүдүүлиг, хорото ябуулга болоно. «Солидарностиин» удамаршад, Польшодохи социализмда эсэргүү тэмсэлэй хэмжээн ба дэлисые багадана гэжэ тоолодог бүхы этэгээдүүд бусадай хэрэгүүдтэ хамаарха һанаатай имэ ябуулга хэнэ. Харатай аараг этэгээдүүд империалис һүйдхэлэй түбүүдтэ алба хэхэ, Польшын хүршэ оронуудтахи социалис байгуулалтануудта хоро хохидолтоһгоор нүлөөлхэ һанаатай. Профсоюзуудаар дамжуулан, ПНР-тэй союзна оронуудтахи социализмын хүсэн түгэлдэр хүдэлөөндэ хохидол ушаруулжа болохо гэһэн бодол тэдэ этэгээдүүдые, мүн тэдэнэй баруун тээхи эзэдые бахархуулан дэбэргэнэ ха.

Тэрэ хандалга гэдэгынь хэнэй нэрэһээ абтаһан болоноб? «Профсоюзна съезд» гэһэн нэрэтэйгээр Гданьскда сугларһан, социализмда харша этэгээдүүд, үнэндөө, «Солидарностиин», аппарадай түлөөһэтэ хүдэлмэрилэгшэдэй, революцида харша, социализмда харша КОС-КОР гэдэг бүлэгүүдэй, «Бэеэ даанги Польшын конфедераци» гэдэгэй түлөөлэгшэдэй сугларалга болоно. Энэнь—элдэб эсын контрреволюционернүүдэй, тэрэ тоодо империалис тусхай албануудай агентнүүдэй, Польшодохи социализмда, арадай засагта дурагүйрхэн зэбүүрхэдэг бүхы этэгээдүүдэй үгсөөтэ нухэсэл мүн. Эдэнэр Польшын социалис гүрэнэй үндэһэ һуурие һандааха, ПНР-эй уласхоорондын холбоонуудые эбдэхэ, эсэсэй эсэстэ—Польшо дотор буржуазна гуримуудые һэргээн тэхэрюулхэ ябуулга хэнэ. Эдэнэй эрилтээр имэ уршагта «хандалга» абтаһан байна.

Эдэ һэдэлгэнүүд буруу һүрэхэл байха. Гэбэшье, тэдэнь «Солидарностиин» харата балмад удамаршадай бодото шарайень, орон дотор зүришэлдөө ба эмхи гуримгүй байдал үүдхэһэн, мүнөө тэдэнээ али болохоор дэбэргэжэ байһан Польшодохи ба хилын саанахи бүлэгүүдэй бодото шарайень элишэлэн харуулна.

Советскэ Союзай, Польшын хүдэлмэришэн анги аха дүүгэй хани барисаагаар, адли хүсэл эрмэлзэлнүүдээр, социалис ёһоной адли уг зорилгонуудаар холбоотой юм, «арадай ханинарай» багуудые нэмэриһэн хархис этэгээдүүдэй ямаршье һэдэлгэнүүд тэдэниинь эбдэжэ шадахагүй.

Ондоо ушар байдалые баһал дурдамаар байна. Орон доторхи байдал заһаруулхын тула ПОРП-ын ба правительствын бэелүүлжэ байгаа хэмжээнүүд съезд дээрэ эрид буруушаагдаа. Ороной засагаархид, нэгэн гэбэл—«Солидарностиин» эрилтэнүүдые зүбшөөн абаг, тиигээгүй һаань — зүришэлдөөн хёмороон үүдхэгдэхэ гэһэн асуудал тэдэ господанууд табина. Юрын эрилтэнүүд тухай хэлэгдэнэгүй. «Солидарность» хадаа орон доторхи социалис зөөриие усадхаха, ажахынуудые энгэй үмсын гуримаар эрхилхэ ябадал һэргээхээр арга боломжонуудые бии болгохо һанаатай.

Арадай засагта Польшын гүрэнэй Конституциин гол ёһонуудта эсэргүү добтолго съезд дээрэ хэгдэһэн, үнгэрхэдөө, общество дотор ПОРП-ын дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргые мэдэрхэгүй гэһэн дурадхал дуугаа үгэлгэдэ табигдаһан байгаа. Тиимэ болохолоороо, поляк арадай, Польшын бэеэ дааһан, бүрин сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэлэй революционно туйлалтануудые үгы хэхэ хүсэлэнтэй.

Амгалан байдалай, буу зэбсэгүүдые хураалгын асуудалнуудаар съездын баримталһан хараа бодол өөрсэ харша байна. Амгалан байдал батадхахын тула арадуудай гаргажа байгаа оролдолго хүсэлэлгэ дэмжэһэн шиидхэбэриие делегадуудай олонхинь буруушааба.

Социализмда харша, Совет орондо харша удхатай элдэб выставкэнүүд, фильмүүдые харалганууд Гданьска сугларалга дээрэ эмхидхэгдээ. Съездын «соёлой программа» гэдэгые шэнжэлхэ зуураа, «Жолнеж вольности» газетэ нигэжэ тон зүбөөр тусхайлан тэмдэглэнэ: тэрэ программань «социализмда үнэхөөрөө харша ябуулга» болоно. Польшын засаг түрые, Польшын коммунистнууд болон патриодуудые доромжолхоһоо гадна, мүн Советскэ Союзые, социалис хани нэгэдэлэй бусад оронуудые гүжэрдэһэн олон тоото листовконууд, плакадууд ба бусад хуудаһанууд съездын үедэ тараагдаа.

«Солидарностиин» Гданьскдахи съезд, — тэрээндэ хабаадагшадай мэдүүлһэнэй ёһоор, — засагай түлөө тулалдахаар бэлдэжэ байгаа хүсэнүүдэй харалга болоно.

Польшодохи орёо түбэгтэй байдалые улам һүжэрөөжэ байһан харата балмад ябуулгануудайнгаа олониитын буруушаал зэбүүрхэлые улам ехээр бадаргажа байһыень тэдэ хэтэрүү балмад господанууд харанагүй.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ВДНХ ошобо

Республикынгаа түрүү hургуулинуудай дүй дүршэл хүлэн абажа, Онинооборскын дунда hургуулиин hурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ Анаагинагаа совхоздо туhалжа, хурьгадые харуулhаар заншалтай болонхой. Энэ жэлдэ тус hургуулиин ахалагша классай 12 hурагшад өөhэдын hургаан хүмүүжүүлэгшэдтэй хамта 2480 хурьга харуулhаа. — hурагшадаймнай [illegible] гэрэ хурьгадые даажа абаhан юм. Тэдэнэй хубааринжа, отаранууд болгоод, зундаа яhалад оролдожо ажаллаа гээшэ. Тэдэнние дүй дүршэлтэй хонишод, ёhотойл hурган хүмүүжүүлэгшэд дахуулжа ябаа. Үрэ дүнгүүднай муу бэшэ. Хурьгадаа тушаахадань, хонишод ехэ дуратайгаар абаа. hурагшадаймнай энэ ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, совхоз тэдэниие Москва, ВДНХ ошохо түлөөhэгүй путевкоор шагнаhан байна. Мүнөө Москва ниидэхэмнай, — гэжэ тэдэнэй багша, hурган хүмүүжүүлэгшэ Александр Дашиевич Намжилон Москва мордохынгоо урда хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье, hайн гарта орожо, hайнаар бэлшээгдэhэн хурьгад ойро зуура томо болодог шуу. hурагшад хоёр hарын туршада хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 141 граммаар нэмээжэ шадаhан байна. Бүхыдөө тэдэнэр 238 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абаа юм. Энэмнай габшагай hайнаар ажаллаhан Цыпилма Цыбикжапова, Баярма Батуева, Бадма Дамбаев, Зориг Намжилов, Таня Мардаева болон бусадай хүсөөр түйлагдаа бшуу.

Иигэжэ зунай үедэ хурьгадые харууhалhан бүхы hурагшад hурган хүмүүжүүлэгшэдтэеэ хамта оронойнгоо эгээн ехэ выставкэ ошожо харахаяа мордобо ха юм.

М. САНДАНОВ.
Хоринн-район.

Энэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой Госстрахай инспекцидэ Монголой Арадай Республикын страхованиин эмхинүүдэй бүлэг хүдэлмэрилэгшэд ерээ. Дархан хотын Госстрахай инспекциин начальник нүхэр Дашдаваа тэдэниие хүтэлбэрилhэн байна. Дүй дүршэлөөрөө андалдаха гэhэн зорилготой хани нүхэднай Октябрьска районой инспекциин хүдэлмэрнтэй тодорхойгоор танилсаа.

Эндэ болоhон уулзалга дээрэ районой Госстрахай инспекциин начальник С. Б. Хандажапов, дүршэл ехэтэй агент В. В. Макарова КПСС-эй XXVI съездын табиhан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула коллективэйнгээ хэр зэргэ тэмсэжэ, ажалшадай дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри ябуулжа байhан, страхованиин хайшан гэжэ хэгдэдэг байhан тухай хөөрэбэ. Тэдэнэй хөөрөөе айлшад hонирхолтойгоор шагнаа. hүүлээрнь өөhэдынгөө ажал хүдэлмэри тухай хэлэжэ үгөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Б. Хандажапов, Д. Дашдаваа уулзалгын үедэ.

Ч-Д. Будаевай фототекст.

ГҮЙСЭД ХАНГАГДАХА

Улаан-Үдын горплодоовощторгын магазинууд эдэ үдэрнүүдтэ союзна республиканудhаа захилаар асарагдаhан огородой эдеэ хотын болон республикын ажалшадта наймаалжа эхилэнхэй.

Мүнөө манай баазада Узбегэй, Казахай ССР-hээ, Красноярска хизаарhаа, мүн республикын ажахынуудhаа нилээд ехэ намарай хэшэг абтаа. 445 тонно хартаабха, 1098 тонно капуста, 201 тонно hонгино болон хэдэн зуугаад тонно үгэрсэ, помидор, морхоо, свекло, виноград, яблоко асарагдаhан. Алтан намарай эдэ үдэрнүүдтэ үшөө ехээр абтахаар хүлеэгдэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, хотын болон республикын ажалшадта үбэлэй үедэ дүүрэн хүрэхөөр огородой эдеэн абтажа байна.

Э. ПОПКОВА,
Горплодоовощторгын баазын ахамад товаровед.

ШЭТЭДЭ АМЖАЛТАТАИ

Улаан-Үдымнай гүрэнэй ород драмын театр Буряадай арадай уран зохёолшо Исай Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» («Разрыв трава») гэжэ романай удхаар найруулагдаhан зүжэгөөр сентябриин 10-да хүршэ Шэтэ хотодоо гастролёо эхилбэ. hарын туршада шэтынхидтэ манай театр шэнэ хүдэлмэринүүдээ харуулха юм.

Манай корр.

АРИГ СЭБЭРЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

Бэшүүр тосхондо ажаhуугшад нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг. hая эндэхи сельскэ Соведэй түлөөлэгшэд айл бүхэндэ ябажа, ариг сэбэрыень шалгаба.

Ажаhуудалай талаар комиссие толгойлогшо, библиотекарь мэргэжэлтэй Е. Г. Федотова, эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүд, санэпидстанциин хүдэлмэрилэгшэд энэ шалгалтада хабаадалсаа.

Газаа, досоогүй ариг сэбэр, модо, hөөгүүдые hуулгажа, байра байдалаа шэмэглэhэн хүнүүд олон аа даа. Энэ харалгын үедэ дүн хамта 15 айл санитарна эрилтэнүүдтэ таарама байдалтай гэгдэжэ, hайшаал, магтаалда хүртэhэн, «Эрхим жэшээтэ айл» гэжэ нэрлэгдэhэн байна.

С. АБИДУЕВА.

Амар дээгүүр аяншалба

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуевай, тус колхозой ахалагша хонишон, Буряадай АССР-эй габьяата малшан В. М. Лубсановай отарануудай бүлэг хурьгашад ВЛКСМ-эй обкомой, колхозой правлениин шиидхэбэреэр Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй городуудаар аяншалаад ерэбэ. Тэдэнэр Хабаровск, Комсомольск-на-Амуре болон бусад городуудта ошожо, тэндэхи дурасхаалта газарнуудтай, музейнүүдтэй, хүн зоной ажабайдалтай танилсажа, hонирхолтой олон зүйлнүүдые хаража ерэбэ.

Залуу комсомолшууд-хонишод Света Будаева, Сэсэгма Мункоева, Юрий Омсоев, Эльвира Сундуева, Елизавета Лубсанова болон бусад эрхим ажалайнгаа түлөө «Василий Поярков» гэжэ теплоходоор оронной бусад ажалай түрүүшүүлтэй аяншалха эрхэтэй болоhон байгаа.

— Энэ hонирхолтой аяншалга манай сэдьхэлдэ үни удаан хадуугдан үлэхэл байха. Иимэ аяншалга хэхэ арга олгоhон хүнүүдтэ баярые хүргэнэбди. Саашадаа улам hайнаар хүдэлхэ эрмэлзэлтэйбди, — гэжэ энэ аяншалгада хабаадаhан Баян-Голой сомоной Соведэй депутат Елизавета Раднаевна Лубсанова мэдүүлнэ.

С. СТЕПАНОВ.

Татьянын бронзо

Хүнгэн атлетикээр дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Италиин ниислэл — Рим хотодо болоходо дүүрэбэ. Дэлхэйн табан түбиин, мүн СССР-эй, ГДР-эй, США-гай болон Италиин суглуулагдамал команданууд тэрээндэ хабаадаhан байна.

Буряадай багшанарай институдай студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Позднякова («Трудовые резервы») командна тоосоогоор гурбадахи hуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа. Тиихэдэ тэрэ 3.000 метртэ урилдахадаа, дүрбэдэхи болоходо, фиништэ хүрэжэ ерэбэ. Энэнь манай спортсмен басаганай харуулhан яhала hайн үрэ дүн болоно, гэбэшье республикымнай спортдо дуратайшуул тэрээнhээ бүри ехэ амжалта хүлеэhэн байгаа.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

Т. ПОЗДНЯКОВА.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Шэнэ Заган тосхоной хүн зон эдеэ хоолой магазинай ашаглалгада тушаагдаhанда тон баяртайнууд. Магазинай үүдэнэй сэлигдэжэ, худалдан абагшадай үригдахын урда тээхэнэ Мухар-Шэбэрэй райпотребсоюзай түрүүлэгшэ Ю. Д. Васильев хүн зониие амаршалба. Худалдаа наймаачай шэнэ түламтын нээгдэhэн ушар хадаа социально-ажаhуудалай талаар районой улам саашаа хүгжэжэ байhые гэршэлhэн ээлжээтэ баримта болоно гэжэ тэмдэглээ.

Удаань Заганай колхозой правлениин түрүүлэгшэ В. А. Колмаков үгэ хэлэжэ, энэ байшан барилсаха хэрэгтэ ажахын түлөөлэгшэдэй бодото хубитаяа оруулалсаhые hайшаан дурдаба.

В. ХУДАЕВ.

Хяагтын районой Шара-Голой хэлхеэ холбооной таhагта табан почтальон хүдэлдэг. Тэдэнэй нэгэн — Бадмацу Будагуровна Бадмаева Сагаан Шулуута гэжэ тосхондо хорин гаран жэлэй туршада таhалгаряагүйгөөр хүдэлжэ байнхай. Эсэхэ сусахые мэдэдэггүй энэ эхэнэр хүн зондо шухала мэдээ дамжуулха, тэдэниие баярлуулха зорилготой үглөөгүүр эртэнhээ эхилээд, үдэшэ орой болотор ябадаг. Тиимэл хадаа нютаг нугынгаа ажалшадта хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Б. Бадмаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» сентябриин табанда үнгэргэгдэhэн 36-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 433.594 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (10 карточка) таагшад — 3.068 түхэриг, дүрбэн номер (656 карточка) тааhан хүнүүд — 59 түхэриг, гурбан номер (15.173 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-haa 5-ень тааха спортлото»: 2.051.947 билет ороо.

Табан номер (4 карточка) тааhан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1.386 карточка) таагшад — 133 түхэриг, гурбан номер (48.814 карточка) тааhан хүнүүд 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 36-дахи тиражай шүүбэринүүд сентябриин 16-haa октябриин 16 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ» — ТАСС-ай материал. «Москвагай Лихачёвой нэрэмжэтэ автозаводой хүдэлмэришэдэй Польшын хүдэлмэришэдтэ эльгээhэн бэшэг». Таряа хуряалга, үбhэ тэжээл бэлэдхэлдэ зорюулагдаhан материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Партийна ажабайдал». «Тогтоол абахынгаа урда шалгажа үзэхэ хэрэгтэй» — В. Дерябинай статья. «Гусиноозёрско ГРЭС-эй барилга дээрэ». «Залуушуул эндэhээ юундэ хулжанаб?» — В. Менделевичэй статья. «Совет орон: шэнэ hонин» — ТАСС-ай суглуулбари. «Нютаг нютагай hонинной дээжэ» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Алмалта, арьбалалта — бүгэдын хэрэг» — тематическа хуудаhанай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Мүнөөдэр — Танкистнуудай үдэр» — суглуулбари. «Бүмбэрсэг дэлхэйн hонин» — ТАСС-ай материалнуудhаа. Телевидениин программа.

САГАЙ УЛАРИЛ

Сентябриин 13 — 14-нэй үдэрнүүдтэ бага үүлэтэйшэг байха. Шииг нойтон орохогүй. Үглөөгүүр зарим нютагуудта манан унаха. hулаханаар hалхилха. hүниндөө 0—5 градус хонохо, зарим нютагуудта хюруу унаха.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Сентябриин 13-haa 19 х рэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкадаа зогсогты!». 10.05 — «Манай ажалай залуу халаан» — концерт. 10.30 — «Будильник» 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.00 — «Элүүр энхын булан» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.45 — «Үглөөнэй почто». 13.15 — «Хүдөөгэй час». 14.15 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 15.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.45 — П. Бомарше. «Безумный день или женитьба Фигаро» — Москвагай сатирын театрай фильм-зүжэг. 18.35 — Мультфильм. 18.45 — «Уласхоорондын hонин». 19.45 — «Мүнөөдэр — Танкистын үдэр» СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, Хуурай газарай сэрэгэй ахамад командалагша, армиин генерал В. И. Петров дамжуулгада хабаадаха. 20.00 — Танкистын үдэртэ зорюулагдаhан концерт. 20.40 — «Музыкальная история» — уран hайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Футболой шэнжэлэл». 23.05 — Хүгжэм. 24.05 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.20 — «Женитьба» — уран hайханай фильм. 13.00 — Мультфильмнүүд. 14.10 — «Апрелиин революци тухай үнэн үгэ» — баримтата фильм.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — Спортын программа: 1. Уhанай спортоор Европын чемпионат. Югославиhаа дамжуулга. 2. Хүндэ атлетикээр дэлхэйн чемпионат. Франциhаа дамжуулга. 15.50 — «Зүүн зүгэй 4 миниатюра» — фильм-концерт. 16.15 — Хүүгэдтэ — фильм. «Включите северное сияние». 17.30 — «hолонго». Арадай уран бэлигэй телевизионно программануудай уласхоорондын IV фестиваль. «Сыны» Болгариин Арадай Республика. 18.00 — «Шог зугаа тойрог». Останкинай концертнэ залhаа дамжуулга. 19.20 — «Новые радости» — олон сериитэй уран hайханай фильм (... хи сери). 20.30 — Уhанай спортоор Европын чемпионат. Югославиhаа дамжуулга. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». «Дюймовочка» (... хи дамжуулга). 21.15 — «... шэдитэ дэлхэй». СССР-эй арадай артистка Н. Тимофеевагай хабаадалгатай фильм-концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Жаворонок» — уран hайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Үхибүүдтэ — фильм. «Друг Тыманчи». 11.15 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.20 — Хүгжэм. 12.50 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Хүн газар дээрэ» — кинопрограмма. 16.25 — «Горизонт». 17.25 — «Саг, түүхэ, хүнэй шэнжэ». СССР-эй арадай уран зурааша Д. А. Налбандянай түрэhөөр 75 жэлэй ойдо.

Улаан-Үдэ. 17.50 — Шэнэ hонин. 18.00 — Спортын hонин. 18.10 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө!». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Канадын кубок». Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Түгэсхэлэй уулзалга. Канадаhаа дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — «А. В. Неждановагай гэртэ». 24.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.10 — «Ород хэлэн». 13.40 — Хүгжэм. 4 класс. «Салтан хаан тухай үльгэр» Римский-Корсаковой оперо. 14.10 — Юхан Смуул. «Ажабайдалайнь ба уран бэлигэйнь хуудаhанууд». 14.55 — Географи. 5 класс. Газарай зураг. 15.25 — Зоологи. 7 класс. Абаахай түхэлтэд. 15.50 — Д. И. Фонвизин «Недоросль». 16.35 — «Спорт бултанда ба хүн бүхэндэ хэрэгтэй» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ 17.00 — «Сказ о холопе Никишке» — фильм-балет.

Орбита. 17.50 — Братиславын радиогой симфонин оркестрэй концерт. 18.30 — «Манай сэсэрлиг».

Улаан-Үдэ. 19.00 — Соносхолнууд. 19.10 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 19.40 — «...националистын тангариг» — ...ноочерк.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Уласхоорондын hонин». 22.00 — «Время». 22.35 — «Воздухоплаватель» — уран hайханай фильм.

ВТОРНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Мультфильмнүүд. 10.35 — «Воздухоплаватель» — уран hайханай фильм. 12.10 — Н. Мясковский. 27-дохи симфони. 12.50 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Болгариин Арадай Республикын соносхогдоhоор 35 жэлэй ойдо. «Болгари соогуур» — кинопрограмма. 16.05 — «Буратинын выставкэ». 16.35 — Болгариин дуу ба хатарай Гүрэнэй ансамблиин концерт. 17.05 — «Шада мэдэ» — эдир ухаалан зохёогшодто зорюулагдаhан дамжуулга. 17.50 — РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша Н. Сергеевэй хүтэлбэри доро РСФСР-эй Гүрэнэй духовой оркестр наадаха. 18.20 — «Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 18.50 — «Байгал» — программа (буряадаар). 19.20 — «Саян». Хүдөө нютагаархинай габшагай ажал.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Мексикын национальна hайндэр — Бэеэ даанхай байдалай үдэртэ. «Мехикэ мүнөөнэй ба ерээдүйн үе сагуудай хоорондо» — баримтата фильм. 20.50 — «Копилка» — уран hайханай телефильм (1 сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Уран шүлэг. Семен Кирсановай түрэhөөр 75 жэлэй ойдо. 23.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.35 — «Совет ба ород композиторнуудай вальснууд».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Теплоход тамарна» — баримтата фильм. 13.15 — «Шатарай hургуули». (3-дахи дамжуулга). 13.40 — «Совет гүрэнэй ба эрхын үндэhэнүүд». 8 кл. «Социалис общество эрхэ ба заяг заршам». 14.10 — Ф. Рабле. «Гаргантюа ба Пантагрюэль». 14.40 — Обществоведени. 10 кл. «Хүн яажа оршон дэлхэйн нюусатай танилсадаг бэ». 15.10 — Географи. 8 кл. «Электроэнергетигэй класс». 15.40 — А. Н. Островский «Бесприданница». 16.40 — «Тэнгэридэ үлөөhэн дурасхаал-сараа» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Мультфильмнүүд. 18.00 — «Минии бүхы намтарни шүлэгүүд соогуурни таранхай» — телефильм.

Орбита. 18.50 — «Альпинизм» — врачай хөөрөөн. 19.20 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — Хүндэ атлетикаар бүлэалдалгын баримтааар дэлхэйн чемпионат. Югославиhаа дамжуулга. 20.30 — «Уран зураашад тухай хөөрөөн». СССР-эй арадай зураашa А. Герасимов. — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «hолоомон бухал ...». 21.15 — Хүндэ атлетикээр дэлхэйн ба Европын чемпионат. Франциhаа дамжуулга. 21.30 — «Хани харилсаан» — тележурнал. 22.00 — «Время». 22.35 — «Каменный гость» А. Даргомыжскиин оперо.

СРЕДА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Түхэреэн жэл соо дуунууд зэдэлнэ» — хүүгэдэй уран hайханай коллективүүдэй концерт. 10.30 — Мультфильм. 10.45 — «Копилка» — уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 11.55 — Баримтата фильмүүд. 12.50 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Ажахы хүтэлбэрилгын дүй дүршэл» — кинопрограмма. 16.30 — «ПТУ-да яажа, ямар мэргэжэлдэ hургадаг бэ?» «Прибор бүтээдэг мэргэжэлтэдые бэлэдэдэг тухай». 17.00 — Таджигай радио ба телевидениин арадай инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 17.25 — «Харюусагты, горнистнар!». 17.55 — «Архип-Люлька» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 18.15 — «Ленинэй hургаалые даган».

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Байгал» — программа. 19.15 — «Табан жэлнай, эршэмтэйгээр дабша».

Орбита. 19.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.55 — «Ниидыш, манай дуунууд». 20.50 — «Копилка» — уран hайханай телефильм. (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Концерт. 23.00 — Футболоор кубок эзэмдэгшэдэй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. СКА (Ростов-на-Дону) — «Анкарагюджю», (Турци. Анкара хото). (2-дохи тайм). 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 24.00 — Футболоор кубок эзэмдэгшэдэй түлөө мүрысөөн. «Динамо» (Тб) — «Грацер» (Австри. Грац хото). (2-дохи наадан). 00.45 — Шатараар дэлхэйн чемпионадые угтуулан. А. Карповай хөөрөөн. 01.00 — «Вяткада хэhэн тэмдэглэлнүүд» — баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Хэрэм» — «баримтата фильм». 13.10 — «Таанад, түрэлхидтэ». 13.40 — Юрэнхы биологи. 9 кл. 14.10 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». «Материализм ба эмпириокритицизм» (1-дэхи дамжуулга). 14.50 — И. С. Тургенев. «Ажабайдалайнь ба уран зохёолойнь хуудаhанууд». 15.40 — «Костас Корсакас» — баримтата телефильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Баримтата фильмүүд. 17.55 — «Агитаторнууд болон политинформаторнуудта туhаламжа». 18.15 — «Элүүр энхын булан» (буряадаар).

Орбита. 18.45 — Латвиин ССР-эй Гүрэнэй симфоническа оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.40 — Соносхолнууд. 19.50 — Мультфильм.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — «Хүдөөгэй час». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 — «СССР-эй арадай артистка М. Мордасова дуулана». 22.00 — «Время». 22.35 — «Дачники» — уран hайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Копилка» — уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 11.10 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.10 — «Хабарай үбэлжэдэг газарта» — баримтата фильм. 12.50 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 16.40 «Шатарай hургуули».

Улаан-Үдэ. 17.10 — «Хилээмэн Сэ дуун» — киноочерк. 17.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 17.45 — «Байгал» — программа. 18.15 — «Шеф ёhоной харилсан туhаламжа — хани барисаан мүн». (ЛВРЗ — Яруна). 18.55 — «Анастасия Лазарюк дуулана» — фильм-концерт. 19.15 — «Экономико гаргаша багатай байха ёhотой». Омск хотын ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хамhабариин ажахынуудай дүй дүршэлhөө. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.30 — Футболоор Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө «Динамо» (Киев) — «Трабзонспор» (Турци). (2-хи тайм). 21.15 — Футболоор УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө «Зенит» (Л) — «Динамо» (ГДР) (2-дохи тайм). 22.00 — «Время». 22.35 — «Балет тухай». СССР-эй арадай артист Н. Фадеечев. 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50 — УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө «Спартак» — «Брюгге» (Бельги). (2-дохи тайм).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Зурагуудтай номхон» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Манай сэсэрлиг». 13.40 — Зоологи. 7 кл. «Шумуулнууд». 14.05 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». «Империализм ба эмпириокритицизм». (2-дохи дамжуулга). 14.35 — «Природоведени. 4 кл. «Шубууд намарай хаhада». 14.55 — Түүхэ. 6 кл. «Дунда зуун жэлэй тосхон». 15.15 — Физикэ. 7 кл. «Байгаалида ба техникэдэ дулаа дамжуулга» 15.40 — «Пятнадцатилетний капитан» — уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Соносхолнууд.

Орбита. 17.10 — Бүхэсоюзна II конкурснуудай лауреадуудай арадай инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэгшэдэй концерт. 18.10 — «Хүхюун урилдаануу...».

Улаан-Үдэ. 18.55 — Мультфильм. 19.05 — «Дружба» — «Найрамдал». 19.35 — «Манай концертнэ зал соо».

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — Хүндэ атлетикээр дэлхэйн ба Европын чемпионат. Франциhаа дамжуулга. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Джаз хүгжэмэй гэн нугарал» — фильм-концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Непрошенная любовь» — уран hайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Непрошенная любовь». 12.00 — Кабардино-Балкарай АССР-эй искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 12.30 — «Тэдэниие театр угтана». — баримтата фильм. 12.50 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Шинии ажал — шинии амжалтанууд» — кинопрограмма. 16.55 — Дм. Шостакович. (6-дахи симфони).

Улаан-Үдэ. 17.30 — «Байгал» — программа. 18.00 — «Саяан». «Хүдөөгэй ажалай халуун хаhа түлэгтөө».

Орбита. 18.20 — «Онтохондо айлшаар». «Новые приключения муравья и блохи» — уран hайханай фильм. (2-дохи хуби). 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Намарай аялга» — кино-зураглал. 20.20 — «Эрдэм наукын ажабайдал». 20.40 — «Зал ожидания» — теле-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Дуулаябди, нүхэдүүд!» — эстрадын программа. 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.30 — Домогто үльгэрнүүд. 5 кл. 14.05 — «Мэдэ, шада» — эдир ухаалан зохёогшодто зорюулагдаhан дамжуулга. 14.50 — «Хүгжэм юун тухай хөөрэдэг бэ?». 15.10 — Природоведени. «Манай түби дэлхэй». 15.30 — «Совет гүрэнэй ба эрхын үндэhэнүүд». 8 кл. «СССР-эй Конституци — манай ажабайдалай гол шухала хуули». 16.00 — «Эртэ урдын ородой искусство». (2-дохи дамжуулга). 16.30 — «Поэзи». Э. Межелайтис.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Почитай-ка».

Орбита. 17.30 — «Москва шадархи уулзалганууд». 18.00 — Скрипкэ дээрэ наадагшадай ансамблиин концерт. Латвиин ССР-эй «Ригэ» гэжэ профсоюзуудай түбэй ордон.

Улаан-Үдэ. 18.20 — «Таанад гармошканууд» — телеочерк. 18.40 — «Халаан». 19.10 — «Каратэ, хүгжыш!» — киноочерк. 19.20 — «Хото — хүдөө хоорондо».

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 — «Арадай аялганууд». 21.30 — «Тундра тухай хөөрөөн» — баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Золотая мина» — уран hайханай фильм. (1, 2 серинүүд).

СУББОТО, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Русские узоры» гэжэ арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 10.30 — Шэнэ hонин. 10.45 — «Дүлэн». 11.15 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга.

Орбита. 11.40 — «Спортлотогой» 38-дахи тираж. 11.50 — «Энээниие таанад шадахат». 12.35 — Ой модоной хүдэлмэрилэгшын Хуурга. Ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд тухай очерк. 13.10 — Уран hайханай гимнастикаар СССР-эй чемпионат. 13.30 — «hолонго». Арадай уран бэлигэй телевизионно программануудай уласхоорондын IV фестиваль. «Мексикын хатарнууд» (Мексикэ). 14.00 — «Ветеранууд жагсаалдаа». Дайнай ветерануудай совет комитедэй байгуулагдаhаар 25 жэлэй ойдо. 15.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.15 — «Номууд — хани барисаанай hүлдэ». Москвагай уласхоорондын номой гурбадахи выставкэ-яармаг тухай. 17.40 — «Ан амитанай ажамидарал». 18.40 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 19.25 — «Доходное место». СССР-эй Гүрэнэй академическа Бага театрай фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — Ленинградай телевидени ба радиогой В. Андреевэй нэрэмжэтэ ород арадай оркестр болон СССР-эй арадай артист Борис Штоколовой концерт. 01.15 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 10.30 — «Түрэлхид, таанадта». 11.00 — «Соведүүдэй ажабайдал». 11.30 — Г. Гендаль. Концерт.

Улаан-Үдэ. 11.45 — «Дубровский» — уран hайханай фильм. 13.00 — «Ленинэй партиин съезд» — баримтата фильм. 14.10 — «Хореографиин хуудаhанууд» — телефильм. Константин Сергеев.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — «Залуу бүлэнэрэй телеклуб». 16.40 — А. Штейн «У времени в плену» — Москвагай сатирын театрай фильм-зүжэг. 19.00 — «Хадата нютагуудай дуунууд» — фильм-концерт. 19.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 20.00 — «Терракотын миhэрэл». Хүгжэмтэ телефильм. 20.15 — Спортын программа. Хүндэ атлетикээр дэлхэйн ба Европын чемпионат. Франциhаа дамжуулга. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Уймар гаhахан». 21.15 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм-дэлгэрүүлгын дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — «Последний дюйм» — уран hайханай фильм.

Редакторай орлогшо П. Н. НИМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02481. Заказ № 212. Индекс 5...